

NEW YORK PUBLIC LIBRARY
DIV. S
GRAND CENTRAL STA. BOX 2231
NEW YORK 17, N.Y.

CHKD MAR 6 1968

VIENTYBĖ

The Oldest Lithuanian Newspaper in the World

82 M. Nr. 3

192 Highland Boulevard
Brooklyn, N. Y. 11207

1968 M. VASARIO (FEBRUARY) 16 D.

Telephone:
APplegate 7-7257

KAINA 20 C.

PRIEŠ 50 METŲ JIE PASKELBĖ VASARIO 16 D. AKTĄ

LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBES SIGNATARAI

A. J. Basanavičius
J. Pionaitis
M. Burziska
K. Burauskas
R. Druvydas
J. Kasiša
J. Klmis
M. Kociusko

M. Kociusko
P. Narutavičius
A. Petkus
K. Šaulys

A. J. Kelys
J. Šernas
A. Šturmė
S. Čiurlionis
J. Kaugas
A. Stulpinis
J. Vaitiekaitis
J. Vaitis

Inž. Eugenijus Bartkus, naujasis ALTo pirmininkas.

ALT, pagaliau, išrinko naują valdybą

Apie keletą mėnesių negalėjusi pasiskirstyti pareigomis, Amerikos Lietuvių Taryba, pagaliau, tai atliko vasario 3 d., vos keliolika dienų prieš Vasario 16-osios 50 metų sukaktį, kai didžiuliu Lietuvos kolonijų Amerikoje rengėsi iškilmingai minėti Nepriklausomos Lietuvos įsikūrimą.

Naujuoju Amerikos Lietuvių Tarybos pirmininku išrinktas inž. Eugenijus Bartkus. Pirmuoju vicepirmininku - dr. Pijus Grigaitis, kitu vicepirmininku - T. Blinstrubas, Povilas Dargis, J. Ewans, A. Wells, J. Yasus. Pirmuoju sekretorium išrinktas Vladas Simaitis, antruoju - J. Jasaitis. Išdininku liko Mikas Valdyla, o finansų sekretorium vėl perrinktas J. Talalas.

Kaip matome, ALTo sąstatą sudaro senosios kartos veteranai, jaunesnės kartos ateiviai, taip pat Amerikoje gimę lietuviai. Visi jie skirtingų pažiūrų tiek lietuviškoje, tiek Amerikos politikoje, bet visų tikslas tas pats - išlaisvinti Lietuvą.

Idomu, kad po 28 metų nuo ALTo įsikūrimo, organizacijos pirmininku tapo išrinktas tautininkų srovės atstovas. Kai ALT kūrėsi 1940 m. tautininkai nedalyvavo steigiamajame suvažiavime Pittsburgo, nes tada turėjo savo Lietuvai Vaduoti Sąjungą. Tik po eilės metų derybų, diskusijų ir ginčų, pagaliau, įsijungė į ALT, kurios priesakyje buvo ta pagarsėjusi trijulė - L. Šimutis (Draugo redaktorius), dr. P. Grigaitis (Naujienų red.) ir M. Val-

dyla (iš Sandaros). Jie dažnai vykdavo į Washingtoną Lietuvos reikalais.

Naujasis ALT pirmininkas E. Bartkus, gimęs 1925 m. Zubiškių dvare, Trakų apskr. Kaune studijavo V. D. Universiteto technikos fakultete. Atvykęs į JAV, 1955 m. Illinois technologijos Institute gavo magistro laipsnį. Yra buvęs A. L. Tautinės Sąjungos pirmininku.

Savo atsisaukime į lietuvių visuomenę, ALT naujoji valdyba -

KVIEČIA visus lietuvius dalyvauti rengiamuose Vasario 16-osios minėjimuose;

SKATINA Amerikos lietuvių organizacijas ir kiekvieną lietuvių visomis priemonėmis supažindinti vietos gyventojus su lietuvių tautos padėtimi ir laisvės siekimu;

PRAŠO aukomis remti dirbančią Lietuvos laisvinimo darbą Amerikos Lietuvių Tarybą.

Lietuvos laisvintojai - (iš kairės) - dr. J. K. Valiūnas, LB pirm. Nainys ir inž. Eugenijus Bartkus.

Ką ir kiek Lietuva

pagamino 1967 metais

Komunistinė Centrinė statistikos valdyba teigia, kad Lietuvos pramonės 1967 metais savo produkciją padidino 13%, o žemės ūkį 7%.

Tradiciniai apleistas žemės ūkis pradeda atsigausti, nors jo augimo tempai nuo pramonės dar smarkiai atsilieka.

Nuo Chruščiovo laikų valstybė pradėjo investuoti daugiau kapitalo į žemės ūkį. Neseniai žemės ūkio darbininkams įvestas garantuotas piniginis atlyginimas, o jie patys priimtą socialinio draudimo sistemą. Visa tai pakėlė jų moralę ... ir derlius.

Iš pateiktų žinių aiškėja, kad iš beveik milijono karių ir pusantro milijono klaulių beveik pusė tebėra privačioje nuosavybėje. Labai sumažėjo pernai ūkų ir avių skaičius - iki 162 tūkstančių. Jos beveik visos yra privačiame sektoriuje. Gal dėl to ir vilnos gaminių pardavimas kritė. Tai reiškia, kad užsienio lietuvių pakietai su vilnonėmis medžiagomis ir siūlais ten turi turėti gerą paklausą. Tuo pat metu sumažėjo ir medvilnės gaminių apyvarta.

Pagrindiniai žemės ūkio produktai Lietuvoje tebėra buvęs, rugiai, kviečiai, miežiai, avižos. 1967 m. bulvių nukasta beveik po vieną toną žmogui. Šių metų pradžioje Lietuvoje buvo trys milijonai 40 tūkstančių gyventojų. Grūdinių kultūrų vienam žmogui teko truputį daugiau pusės tonos.

DERLIAI GAUSESNĖ

Dabartiniai ponai giriasi, kad nors dabar žemės ūkyje dirba perpus mažiau žmonių negu Nepriklausomoje Lietuvoje, jie užaugina daugiau žemės ūkio produktų. Jie sako, kad dabar iš vieno dirbamo ha gaunamas 18 centnerių grūdų derlius, kai tuo tarpu anksčiau tebuvo gaunama 12 ct (1 ct 100 kg). Mašinų ir trąšų pagalba dabar žemė, esanti dirbama intensyviau. Pvz., vienas ekonomistas sako, kad anksčiau 100 ha tekdavę 13 arklių, o dabar du 15-kos arklio jėgų traktoriai.

Zemėi pernai tekę virš milijono tonų mineralinių trąšų, beveik 5.000 traktorių ir pusė tiek sunkvežimių. Be to, kolūkių ir valstybinių ūkių buvę aprūpinti pusantro tūkstančių kombainų, kurie ir plauna, ir kulia, ir į maišus supila. Priedo, buvę nusausta daugiau 100 tūkstančių ha žemių. Darbo našumas kaime padidėjęs ko ne devyniais procentais.

Labiausiai atsilikę Lietuvoje yra kaimo statybininkai, kurie 1967 planą teįvykdė ne pilnai 90%. O komunistinėje santvarkoje tai jau nusikalstamas, dėl kurio ir galvos riedėdavo. Lietuvos ūkininkams tai, turbūt, džiūgi žinia, nes negalės jų taip greit iš vienkienų iškraustyti ir perkelti į bendras gyvenvietes, ko planuotojai ir trokšta.

Per Lietuvių dieną Montrealio parodoje, pernai vasarą, rusų paviljono teatre valdininkai dalino anketas su klausimais apie dabartinę Lietuvą, ir premijavo teisingus atsakymus. Vienas klausimas buvo: "Kokla laudies ūkio šaka Lietuvoje stambiausia?" Aišku, pagal dirbančiųjų žmonių skaičių žemės ūkis dar tebedominuoja. Tačiau tie valdininkai nėrėsi iš kailio, aiškindami, kad teisingas atsakymas yra: "Mašinų ir aparatų statybos pramonė".

ARTEJA PRIE ŠVEICARIJOS

Aišku, Lietuvos supramoninimas nėra vien komunistinė propaganda. Štai, pvz., Lietuvos elektrinių pajėgumas siekia du ir tris ketvirtelius milijono kilovatų. Tai yra pusė Belgijos elektrinių pajėgumo ir trečdalis Šveicarijos, vieno aukščiau

siai pasaulyje elektrifikuotų kraštų.

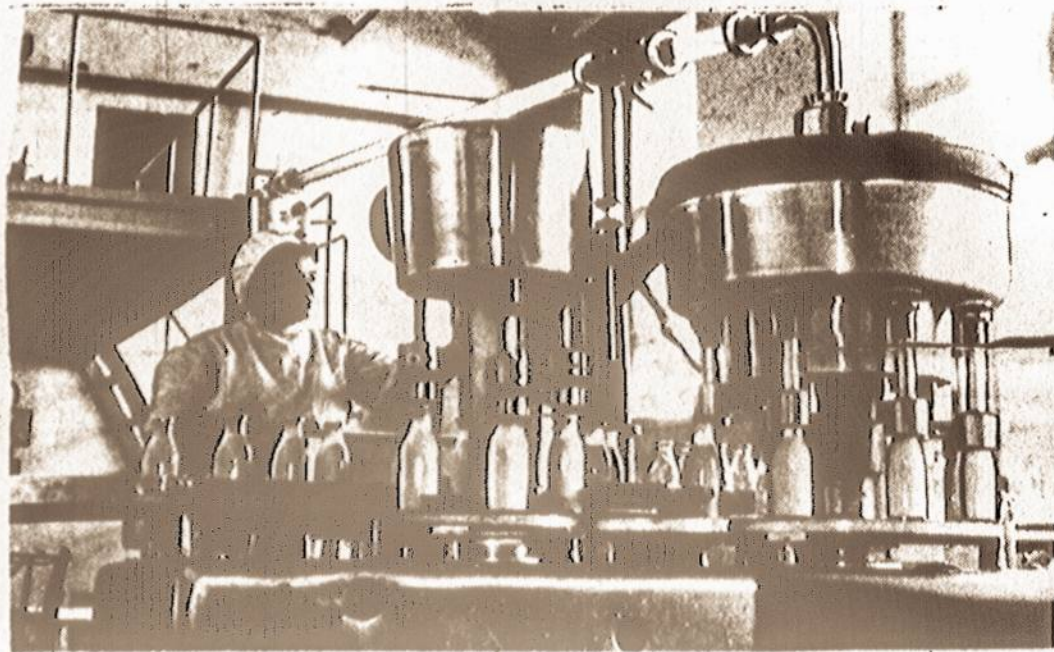
Panašiai ir su kitais pramonės gamintais. Pernai Lietuvoje pagaminta beveik 837 tūkstančiai tonų cemento, maždaug vienas septintadalis belgių ir vienas penktadalis šveicarų produkcijos. Sieros rūgšties Lietuvoje pagaminta - 289 tūkstančiai tonų, Belgijoje beveik pusantro mil. tonų ir Šveicarijoje - 159 tūkstančiai tonų.

Iš naujų pernai įsijungusių į gamybą įmonių pažymėtinos - sūrinė prie Kėdainių, sviesto gamykla Jurbarko, "Drobės" vilninių audinių skyrius Druskininkuose ir trikotažo fabrikas Utenoje. Trikotažas yra mašina dirbiniais megzti, kaip baltiniai, kojinės, megztukai.

GAMINA PLASTINES MEDŽIAGAS

Smarkiausiai augo chemijos pramonės, iščiausiai maisto. Sumažėjo cukraus, muilo ir popieriaus bei cigarečių gamyba. Iš atskirų

Tęsiama 7 psl.

Kalvarijos sviesto ir pieno miltelių gamykloje.

SUPRAMONINTA LIETUVA. - CEMENTINE AKMENEJE.

VIENYBĖ, 1968 M. VASARIO 16 D.

LIETUVIŠKOJE CHICAGOJE

Nepriklausomybės šventė

Šiemet Lietuvos nepriklausomybės atstatymo šventė minima platesniu mastu negu anksčiau. Didelį minėjimą rengia Chicago Lietuvių Taryba vasario 18 d. ir jis įvyks Civic Operos patalpose, kurios talpina 3,500 žmonių. Šis minėjimas bus dviejų dalių – pirmoje bus atlikta Juliaus Gaidelio kantata "Kovotojai", o antroje – kalbos. Pagrindinę kalbą pasakys senatorius Vance Hartke iš Indianos. Kantatą atliks Dainavos ansamblis su talkininkais. Kantatoje solistų roles išpildys: Dana Stankaitytė, Arnoldas Voketaitis ir Antanas Pavasaris. Bilietų kaina į šį minėjimą nuo 3 iki 10 dolerių. Jie iš anksto pardavinėjami "Marginių" krautuvėje Marquette parke.

Lietuvių filatelistų draugija Lietuva sukakties proga rengia jubiliejinę pašto ženklų parodą, kuri bus atidaryta vasario 16 d. 6 val. vak. Šioje parodoje dalyvauja 36 pašto ženklų rinkėjai iš visos Amerikos. Bus išstatyti 276 rėmai, viso 1668 albuminiai lapai. Paroda vyks Balzeko Lietuvių Kultūros muziejuje. Ten veiks (vasario 16-18 dienomis) ir amerikiečių paštas, kuris siunčiamus laiškus antspauduos specialiu stampu su užrašu "Lithuania Philatelic Soc. Ex. Sta. Chicago, Ill." Filatelistai yra išleidę ir specialių vokų bei atvirukų, pamininčių Lietuvos Nepriklausomybės atstatymo 50 metų sukaktį.

T. Leonas... ir Chruščevas

Tomas Leonas, kurio atvykimas iš Lietuvos į Ameriką 1959 metais buvo plačiai aprašytas didžiosios šio krašto spaudos, vėl yra dėmesio centre. Sąryšyje su jo vestuvėmis, kurios įvyko Toronte vasario 3 d., jis vėl pateko į "žymūnų" tarpą. Kaip rašo Toronto Daily Star, į šias vestuves jo būsimoji žmona Janina Tumosaitė pakvietė Chruščiovą, kurio rūpesčiu Tomas ir jo sesuo -- Regina galėjo atvykti pas savo tėvus Chicagon. Tomo tėvas -- Paulius Leonas, Chicagoje besiverčiantis nejudomojo turto pardavinėjimu; susilaukęs savo vaikų iš Lietuvos, tuomet viešai per televiziją ir radijo padėkojo Chruščiovui, kaip prisidėjusiam prie jo šeimos sujungimo. Regina Leonaitė, pagyvenusi apie 2 metus Amerikoje, sugrįžo atgal į Vilnių, ten ištekėjo ir augina šeimą. Tomas Leonas labiau apsi-prato su naujuoju kraštu ir čia baigė aukštuosius mokslus.

Tomas Leonas (dešinėje) 1959 m. atvykęs į Ameriką su savo sesute Regina (antroji iš kairės) su savo tėveliais Chicagos aerodrome.

MIRĖ SALOMĖJOS NERIES MOTINA

Uršulė Bačinskienė, žymiosios Lietuvos poetės Salomėjos Neries-Bačinskaitės motina, mirė vasario 2 d. ir buvo palaidota vasario 5 d. šv. Kazimiero kapinėse. Velionė, kuri buvo sulaukusi gilių senatvės ir ilgą laiką nesveikavo, gyveno Cicero lietuvių kolonijoje pas savo kitą dukterį -- Oną Kizlauskienę ir žentą Leoną. Ji turėjo ir du sūnus: vienas gyveno Chicagos Marquette parke, o antras -- Kanadoje.

Juozas Dilys "kalbina"

A. Gintnerį

Vienybės 1968 m. Nr. 1 buvo rašyta apie siuntinėjamus laiškus, kuriuose komunistinė ir nacine veikla yra kaltinamas įvairių lietuviškų organizacijų darbuotojas Antanas Gintneris. Tuos laiškus pradžioje siuntinėjo iš Phoenix, Arizonos kažkokio "Tėvynės Sargai", o juos Chicagoje perspaudinęs platino Juozas Dilys. Šis žmogus, kuris Jaunimo Centre dažnai pardavinėja antisemitinę (jo nuomone -- prieškomunistinę) spaudą, dabar laikraščiams išsiuntinėjo "Atvirą laišką ponui Antanui Gintneriui". Čia jis kviečia Gintnerį, jog šis paneigtų aname rašte mestus Gintneriui kaltinimus. Dilys rašo, jog Gintnerio tylėjimas rodo, kad tas raštas yra teisingas. "Aš jau radau pora liudininkų, kurie to rašto teisingumą tvirtina. Bet aš dar ieškau daugiau žmonių, kurie patvirtintų ar paneigtų ten iškeltus faktus", -- rašo Dilys savo naujausiame laiške, kuriame jis paliečia nemažą ir kitų dalykų. Laišką pasirašo "Jėzuitų, marijonų, Vilnies ponų ir kitokių šėtonų stumdomas invalidas, du kartu žydų pašautas girininkas, žurnalistas, partzanas, šaulys Juozas Dilys, 3607 S. Union Ave., Chicago, Ill. 60609." (eš.)

LIETUVIŠKŲ FILMŲ DEMONSTRAVIMAS

Netrukus Chicagoje ir Ciceroje bus pradėtos rodyti lietuviškos filmos: kronikinės, apybraižos, meniškos -- pilno ilgumo filmos. Chicagoje bus rodoma Lietuvių Auditorijoje, Ciceroje -- Liberty salėje. Viena iš pirmųjų filmų bus Amerikos lietuvių krepšinio komandos pasirodymas Lietuvoje. Šią filmą pagamins Lietuvos kino studija.

Filmų demonstravimą organizuoja Vienybės atstovybė Chicagoje. Norintieji daugiau informacijų šiuo reikalu gali kreiptis atstovybė Chicagoje. Norintieji daugiau informacijų šiuo reikalu gali kreiptis atstovybės telefonu OL 6-1357 (po 7 val. vak..).

Kompozitorius Julius Gaidelis, kurio kantata "Kovotojai" bus atlikta Lietuvos Nepriklausomybės minėjime Chicagoje, vasario 18 d. Jis yra vienas talentingiausių Lietuvos kompozitorių, gyv. S. Boston, Mass.

WHITE HORSE Tavern

BARAS IR RESTORANAS
Duodami polaidotuviniai pietūs.

86-16 Jamaica Ave.
Woodhaven, N. Y.
Tel. Virginia 6-9519

PRANAS BRUČAS
Savininkas

Knight Cap

AUGUST TRAUN, Sav.

LIETUVIŲ RESTORANAS

UŽKANDŽIAI
PIETŲ
VAKARIENĖ

ĮVAIRŲS
ŽUVIES
PATIEKALAI

GERI VALGIAI ĮVAIRŲS
GĖRIMAI PRIEINAMOMIS
KAINOMIS

810 Chestnut Street
Philadelphia

So. Bostone sudegė S. Blinstrubo naktinis klubas

Vasario 8 d., apie 8 val. vak., lietuvių Stanley Blinstrub naktiniame klube kilo gaisras ir nuostolių padaryta per milijoną dolerių. Naktinis klubas nebuvo apdraustas.

Blinstrubo naktinis klubas So. Bostone, kur gyvena ir daug lietuvių, buvo pats didžiausias ir populiariausias Naujojoje Anglijoje. Programose dalyvaudavo žymiausi Amerikos artistai.

Kai gaisras išsiplėtė ir Blinstrubo naktinis klubas tapo sunaikintas, miesto mēras Kevin White pirmasai pasiūlė Blinstrubui suteikti pagalbą. Kardinolas Cushing taip pat pasiūlė padėti, kadangi Blinstrubas buvo labai dosnus R. katalikų bažnyčios reikalams. Pav., Padėkos dienos proga, kai Blinstrubo naktiniame klube būdavo vakarienės šalpos reikalams, dalyvaujant net 1,500 svečių, jis niekad net sąskaitos neprisiųsdavo.

Marijona Blinstrubienė labai nustebusi, kad tiek daug žinomų žmonių jos vyrą taip giliai įvertino.

Jų tarpe - komedijantas Jimmy Durante, kuris savo 75 m. gimtadienio proga ruošėsi Blinstrubo naktiniame klube prisistatyti su nauja programa. Gaisre žuvo dalis Jimmy Durante galdų ir muzikinių instrumentų, kurių vertė apie \$7,000.

Nežiūrint gaisro, sunaikinusio Blinstrubo naktinio klubo, Jimmy Durante vis tiek vyks į Bostoną savo draugui S. Blinstrubui pagelbėti atstatyti naują naktinį klubą, kur tiek daug bostoniečių ir iš kitur atvykusių turistų linksmai praleisdavo savo vakarus.

Blinstrubo naktinis klubas buvo atidarytas 1934 metais. Nuo pat atidarymo klubas turėjo didelio pasisekimo ir išsiplėtė tiek, kad talpindavo iki 850 svečių.

Paskui jis pradėjo samdyti ir žymesnius aktorius, viena iš pirmųjų buvo Patti Page, vėliau, jo naktinio klubo programose dalyvaudavo ir tokie pasižymėję muzikai, kaip Sammy Davis, Tony Bennett, Pat Cooper, Wayne Newton ir daug kitų.

Liepsnose paskendęs Blinstrubo naktinis klubas.

S. Blinstrubas su savo dukra, Mrs. Frank Snell, gaisro metu.

Kardinolas Cushing, S. Blinstrubas ir jo žmona Marijona.

Bostono mēras Kevin White užjaučia S. Blinstrubą po gaisro, kuris sunaikino jo naktinį klubą. Mēras White Blinstrubui pažadėjo visokeriopą pagalbą naują klubą Bostone įsteigti.

8 PAGRINDAI, KODĖL PODAROGIFTS, INC. PRITRAUKIA TUKSTANČIUS MŪSŲ KLIJENTŲ, KURIE SIUNČIA

DOVANAS į USSR

1. Jiem nereikia gaišti laiko, superkant ir nešant siuntinius į persiuntimo įstaigas.
2. Jie neturi spėlioti dydžių ar spalvų.
3. Jie sutaupo visus muitus, įpakavimo ir persiuntimo mokesčius.
4. Jie pasirenka ypatingą dovaną: automobilį, motociklą, televizijos priimtuvą, radijo aparatą, šaldytuvą arba
5. Jie įsigyja PREKIŲ PIRKIMO ORDERĮ, su kuriuo jų giminės jiems patinkamas prekes gali įsigyti Vnešposyltorg'o

DOLERIŲ KRAUTUVĖSE

6. Jų giminės gali įsigyti maisto produktų, audeklų, drabužių ir avalynės, tinkančius jų skoniui ir pritaikintus.
7. Jie taupo laiką, nes tuo atveju nėra gabenimo per Atlantą.
8. Jie sutaupo pinigų, nes DOLERIŲ-KRAUTUVĖSE prekės yra labai žemomis kainomis.

Aplankykite mūsų Parodinę Salę New Yorke!

Siųskite savo užsakymus ar klausimus į

PODAROGIFTS, Inc.

(Vienintelis Dovanų atstovas JAV-se)
220 Park Ave. South (corner 18th Street)
New York, N.Y. 10003
Tel. 212-228-9547

arba į prie jo prisijungusias firmas:

Globe Parcel Service, Inc.

716 Walnut Street, Philadelphia, Pa. 19106
Tel.: 215 WA 5-3455

arba į bet kurį jų skyrių.

Cosmos Parcels Express Corp.

45 West 45 St., New York, N.Y. 10036
Tel.: 212 CI 5-7905

arba į bet kurį jų skyrių.

Package Express & Travel Agency, Inc.

1776 Broadway, New York, N. Y. 10019
Tel.: 212-581-6590 arba, 212-581-7729

arba į bet kurį jų skyrių.

Aplink pasaulį su krepšiu

EDVARDAS ŠULAITIS

Būrys vyrų Chicagoje pasigarsino, jog šiemet organizuojama mūsų krepšinininkų kėlionė aplink pasaulį. Pradžioje šių vyrų grupė tokia kėlionė studijavo. Po metų užtrūkusių "studijų" savo darbą ji baigė. Mūsų sporto vadovybė už didelį darbą jai padėkojo. Tad skaitėme, jog tie "studentai" jau tapo vyrais ir buvo paskirti (ar patys pasiskyrė) tikrojo komiteto nariais, kurie šią kėlionę jau vykdyd. Kaip atrodo, jau reikalinga pilnai išstudijuotas, tik betruksta vieno mažo dalyko -- pinigų. Taigi, pinigų -- tų pačių, kurių mūsų sportininkams (ir ne vien tik sportininkams) labai trūksta.

Žinoma, jeigu tie pasiskelbę organizatoriai neprašytų pinigų (taip kaip krepšinininkų kėlionės Lietuva vykdytojai) ir išlaidas padengtų iš savo ar savo pažįtamų kišenų, būtų labai gerai. Tačiau jie taip nedaro. Jie suverti, neparodyti didesnio paslaukojimo! Taigi ir vėl prasidės ubagavimas. Ubagavimas išvykai, pasivažinėjimui po tolimus kraštus, kuriuose krepšinio žaidimo lygis yra žemas ir kur galima daugiau prisirinkti laimėjimų ir garbės. Na, daug bus galima ir papolitiuoti, nes juk ir tokiu būdu Lietuva laisvinama.

KREPŠINIS -- TAUTINĖS GARBĖS ARKLIUKAS?

Tokios keistos mintys atsirado ne tik mano galvoje. Panašiu esu girdėjęs daug kur, na ir spaudoje skaitę, net ir rimtuose laikraščiuose, pav. Dirvoje. Ten rašini išpūskino Bronius Keturakis, kuris tokia išvyką aplink pasaulį labai pesimistiškai nušviečia. Savo rašiniu jis užsitarnaus amžiną baumę iš tų, kurie čia gali išliurėti net ir tėvynės išdavimą. Jis straipsnyje net aiškiai įrodo, jog tokios išvykos maišymas su politika -- jai pridodant per didelį tautiškumo atspalvį -- "nederina su varžybinio sporto idėja ir bendrais sportinio judėjimo elementais". Tai užakcentavęs jis pažymi:

"Mums nereikalinga blaškytis po tolimiausius pasaulio užkampius, ieškant tos tautinės garbės, išleidžiant tokias sumas, nes čia pat, mūsų aplinkoje -- didžiulia-

me JAV krašte, sportinis lygis, o ypač krepšinio žaidimas yra aukščiausiasme žygdėjime ir kiekviename mieste ar valstijose turime tiek daug pajėgių vienetų, kur mūsų rinktinė aštriai būtų pamokyta. Tik iš stiprios varžybinės-rungtyninės veiklos išplaukia pažangumas ir bendroji pasaulinė sporto lygmens vertė".

Toliau B. Keturakis gerokai nuvertina išvykas į Pietų Ameriką ir Australiją, kurias kai kas net su Darlauso Girėno žygiu lygino. Jis rašo:

"Visi gerai prisimename kiek buvo pilama panegyrikos ir pervertinimo l-sios išvykos metu į P. Ameriką, o dar labiau ir net su kaupu, į Australiją. Aišku, kiekvienas laimėjimas turi teigiamą įtaką ir paskatinimą kilti, jeigu jis įvelkamas į prideramą sportinės paskirties rūbą. Juk P. Amerikos išvyka nepastarnavo didesniai Lietuvybės platinimui ar krašto vardo pakėlimui, nes tikrieji, šlandieniniai įvykiai iš lietuvių pasakojimų, kuriuos St. Barzdukas Dirvoje aprašė (įspūdiškai iš buv. seimo ar P. A. suvažiavimo), būtent krepšinininkų (dalis komandos) nemokėjimą tinkamai -- geriau savąja kalba susikalbėti, ten -- P. A. lietuvių tarpe paliko neigiamą įspūdį".

VEIKSMINGAS
SPORTININKŲ
PROGRAMOS PLANAS

Vietoje išvykos aplink pasaulį, B. Keturakis siūlo labai naudingą veikimą:

"Taigi, planas ir veiksmingoji krepšinininkų programos eiga 1968 m. privalo pasirodyti namuose -- JAV. Emigrantų tautų turnyras, bandymas prieš JAV olimpinę rinktinę, susitikimai su atitinkamo lygmens amerikiečių komandomis, puiki ir gerai praveista organizacija, bus daug vertingesniu indėliu lietuvių kultūros kėlimui ir savo sportinio pajėgumo įrodymui, negu ten, kur krepšinio lygis pradinis ir už jį -- kėlionę, mes taip brangiai ir sunkiai uždirbtų ištekių sumokame".

Daugeliu atvejų su B. Keturakiu galima sutikti. Tik keista skamba jo pasiūlymas bandyti rungtyniauti su JAV olimpine rinktine. Viena, tokia rinktinė neberungtyniaus su lietuvių rinktine, kuriai net vidutiniško universiteto komandos būtų per daug. Reikėtų bandyti laimėti su silpnesnųjų kolegijų komandomis, kurios turėtų maždaug atitikti mūsų rinktinės lygį. Gera mintis yra surengti emigrantų turnyrą, kuris gal galėtų sutraukti kokių 5 -- 6 tautų krepšinininkus.

Nereikėtų pasitenkinti vien tik Pabaltijo tautų žaidimais, kurie paprastai tik lietuvius su latviais suveda. Didelių planų neapsimoka turėti, nes tai ne mūsų krepšinininkų burnai apžioti.

Visi gerai atsimename 1967-ųjų metus, kuomet mūsų sporto vadovybė stengėsi sudaryti galimybę mūsų krepšinininkams parungtyniauti su Kanadoje vykusių Pan-American žaidynių dalyvėmis. Ir koks buvo nustebimas, jog nė viena P. Amerikos krepšinio komanda į tokį pasiūlymą net nereagavo, nes kokia gi prasmė joms varžytis su nežinoma Amerikos lietuvių komanda?...

Yra daug darbų, kuriuos krepšinininkai ir šiaip sportininkai šiame krašte galėtų

ir turėtų dirbti. Proginis pasivažinėjimas su krepšiniu po svetimas šalis ir bandymas įrodyti, jog tai yra milžiniškas laimėjimas, yra savęs ir kitų apgaudinėjimas.

Žinoma, šia liga serga ne vien tik panašių sportininkų pasivažinėjimų organizuotojai, bet ir kitų šakų mūsų veikėjai, kurie dažnai namą statyti pradeda ne nuo pamatų, bet nuo stogo... Todėl daug kur ir matome mūsų veiklos namų viršūnes, be kabančias ore. Jos varganos ir net juokingos, nors kai kas tvirtina, jog tai didingi rūmai. Bet kas gi kaltina vaikus, kad jie kur nors smėlio pajūryje pils stato? Dauge lyje atvejų, argi mūsų vyrų veikla nepanaši į tų nerūpestingų vaikų išdaigas?

Krepšinis ir lenciūgėlis buvo mūsų pasididžiavimas tremtinių stovyklose Vokietijoje, kur žmonės neturėjo ką daryti ar nežinojo ką daryti. Tačiau po 20 metų padėtis nedaug pasikeitė ir vis pagal seną madą "sportuoja" bei "Lietuvą garsina ir vaduoja" anų laikų metodais...

Arkivyskupas Thomas Boland iš Newarko, N. J. Vasario 16 d. progą susitiko su vyskupu V. Brizgiu, minint Lietuvos nepriklausomybės 50 m. sukaktį.

Dail. V. Vizgirdos kūrybos apžvalga Lietuvoje

Lietuvoje vis daugiau pasirodo išeivijoje gyvenančiųjų kūrybos. Ji ten spausdinama atskirais leidiniais ar periodinėje spaudoje, o taip pat apie išeivijų kultūrinę veiklą nemaža galima rasti tenykštėje spaudoje. Apie tai buvome šiek tiek rašę Vieniybės 1968 m. Nr. 1.

Vienu iš naujausiųjų leidinių yra Bostone gyvenančių dailininko Viktoro Vizgirdos tapybos kūrinių reprodukcijų apžvalga, kuri išleido Vagos leidykla. Kaip žinome, užpernai šis dailininkas viešėjo Lietuvoje ir tuo savo vizitu gerokai sujaudino mūsų veiksmus, tačiau atgal sugrįžęs buvo "rehabilituotas". Šiame pirmame išeivijų dailininkų kūrybos pristatyme Lietuvoje, V. Vizgirda pasirodo su 16 spalvotų reprodukcijų, kurios daro gana gerą įspūdį. Apie V. Vizgirdos kūrybą apžvalgoje rašo meno žinovė P. Sičiulienė, kurios straipsnio santraukos duodamos rusų, anglų, prancūzų ir vokiečių kalbomis. "Viktoro Vizgirdos" leidinio redakcinė kolegija: A. Gudaitis, P. Aleksandravičius ir V. Mackevičius.

KAZYS ALMĖNAS
DVIEJUOSE LAIKRAŠČIUOSE

Jaunasis Chicago Lietuvos rašytojas, kuris Varšuvoje gilina fizikos studijas, 1968 m. pradžioje plačiai buvo pristatytas dviejuose Lietuvos laikraščiuose, sąryšyje su jo naujos knygos ("Gyvenimas tai kekė vyšnių") pasirodymu ir jo antru atvykimu į tėvynę.

Nuo šių metų pradžios dvigubai padidėjęs savaitraštis Literatūra ir Menas, 1968 m. Nr. 2 įdėjo Kazio Almėno novelę -- "Pasaką apie studentą ir šunį". Prie novelės patalpinta rašytojo nuotrauka ir trumpas apibūdinimas apie jį. Čia Almėnas pristatomas kaip JAV lietuvis, jaunosios kartos rašytojas, kurio kūriniai jau buvo spausdinti Pergalėje, Gimtajame krašte ir kt. Yra suminimas K. Almėno išleistos knygos

ir kiek plačiau apsisistojama ties naujausiuoju leidiniu -- "Gyvenimas tai kekė vyšnių". Šiame rinkinyje Amerikos aplinkoje mokęsis ir subrendęs jaunas emigrantų prozininkas vaizduoja specifiską amerikiečių buitį, žmonių santykius šios buities fone. Apsakymų veikėjai -- Amerikos studijuojančio jaunimo atstovai, jauni mokslininkai, susiduriantys su įvairiomis socialinėmis, filosofinėmis bei moralinėmis problemomis. Kartais autorius tai vaizduoja dramatiškai, su tragiškumo atspalviu, kartais -- su ironija ar žaisminga šypsena -- taip rašoma apie naujausiąjį K. Almėno novelių rinkinį.

VYTAUTAS KAZAKEVIČIUS APIE
EMIGRANTINĘ KŪRYBĄ

V. Kazakevičius, buvęs Gimtojo krašto redaktorius, kuriam yra prieinama visa emigracijoje išeinanti lietuvių literatūra, davė bene plačiausią išeivijų lietuvių literatūros apžvalgą Literatūros ir Meno 1968 m. Nr. 4. Šis jaunosios kartos atstovas, kuris iki šio gana palankiai išeivijų kūrėjus apžvelgdavo Pergalės žurnale, savo rašinį pavadino "Lušnelė samanota dingo toluoj...". Šiame rašinyje jis apsisistoją ties išeiviais lietuvių rašytojais, kurie savo kūryboje yra lietuviško kaimo temas.

Šioje apžvalgoje plačiausiai apžvelgiama P. Jurkaus "Smilgačių Akvarelė", V. Romanas "Kryžiai", M. Katiliškio "Užuovėja" ir "Miškais ateina ruduo". Taip pat plačiau ar siauriau minimi: A. Baronas, A. Baranauskas, A. Rūta, J. Jankus, A. Giedrius, P. Andriušis, K. Barėnas, L. Dovydenas, N. Mazalaitė, A. Vaičiulaitis ir kt.

Iš čia minimų tik M. Katiliškiui apžvalgininkas reiškia daugiau simpatijų. Jis net pastebi, jog "... romanas 'Miškais ateina ruduo' gali būti artimas mūsų skaitytojui, tad ir reikia manyti, jog susitikimas su juo kada nors turėtų būti malonus ir pagaidutinas". (eš.)

Skaniausia Lietuviška
duona gaunama

SILVER BELL
BAKING CO.

Sav.

A. RADŽIŪNAS

PYRAGAI VEDYBINIAMS
IR KITOKIEMS POKYLIAMS

STagg 2-5938

36-40 Stagg Street,
Brooklyn, N. Y.

JUOZO BANDŽIUKO
Baras ir Restoranas

Čia vaišinsitės ir vaišinsitės ne tik Amerikos veik visais gėrimais -- alumi, vynu ir dar stipresniais. Gausi ir importuota iš Europos ir kitų kraštų. -- Jauki vieta susitikti, pasikalbėti ir džiaugtis gyvenimu su maloniais draugais.

110-12 JAMAICA AVE. Richmond Hill, N. Y. 11418
Tel. 846-9284

VIENYBĖ

The oldest Lithuanian newspaper in the world was established by Juozas J. Paukštytis in 1886. It is published bi-weekly by Valerie Tysliava and Jonas Valaitis at 192 Highland Blvd., Brooklyn, N. Y. Telephone Applegate 7-7257. Editor: Jonas Valaitis; Managing Editor: Valerie Tysliava; Senior Editor: Vytautas Širvydas; English Editor: Demie Jonaitis; Associate Editor: Edwardas Sulaitis. Entered as Second Class Matter October 23, 1907, at the Post Office in Brooklyn, N. Y. Subscription rate: \$7.00 for one year. Advertising rates on application. All rights reserved and no part of this newspaper may be reproduced without the consent of the Publishers. All manuscripts are subject to editing.

mes

VYTAUTAS ŠIRVYDAS

Abi rusų revoliucijas, demokratinę ir bolševikinę, istorija ankštai surišo su nepriklausomos Lietuvos paskelbimu. Todėl, pagal didrų užsakymą Lietuvoje minint antrosios sukaktį, be debesyse smilkymo, galima pastebėti ir ne oficiale kryptimi nuoširdesnių norų.

Lapkričio Pergalės žurnalas Vilniuje skelbia virtinę sukaktuvinių poemų, iš kurių galima išpėsioti sekančius pasisakymus. "Pirm I-jo pasaulinio karo kitataučiai mūsų tautai pranašauja išnykimą, o vokiečiai Tilžėje 1879 m. net suorganizavo Gesselschaftą, kaip archyvą mūsų kalbai ir senienoms. Poetas Vyt. Rudokas todėl teisėtai sako: "Laivui pranašavo mirtį, bet nudžiūvo pranašų liežuviai", nes, pasak A. Baltakio: "Laisvė brendo, kaip vaisius per vasarą". Lietuvos valstiečiuose, Žukausko posakiu, "Krūtinėje tvinksnė senovė", o, pagal Strielkūną: "Kaimai rūpinos agurkais, Vėžė bulves ir linus", tačiau, "Kaimai budo, Žydi vyšnios".

"Daug tu, Lietuva, turi kantrybės!" Tilvytis stebisi ir maironiškai palinki: "Būk tu visada jauna, laiminga!" Klausia istorijos: "Kam skolinga — laimei, ar likimui? Pasmerkta buvai tu išnykimui!" Bet, Giedrio žodžiais, "Prieš pusšimtį metų davei mums teisę ir laimę ir nubrėžei mums gimtinės žemėlapi". Tų dalykų, sako, "Nepridengsime dirsių įmantrios gražbylostės skraiste". Iš tikrųjų ne: abi revoliucijos buvo rusų padaras, jų dvasios reikalas ir darbas, kaip Cvirka savo laikui pabrėžė. Lietuvos širdžiai arti ir tada kaip ir dabar, po 50 metų, yra "miela Lietuvėlė", valstiečių sukurtoji nepriklausoma Lietuva. Valstiečiai šandien verčiami pramonės darbininkais ir miestelėnais, bet nepriklausomybės tarpsnis pasiliks vienu brangiųjų deimantų Lietuvos istorijoje. Kaip prof. Sennas savo veikale įrodė, tarptautiniams vilkams aplink visur staugiant, prabilo Gedimino Geležinis Vilkas!

Dvi rusų revoliucijos ir nepriklausoma Lietuva, tarytum, tai mūsų liaudies pasaka apie du broliu išmintinguoju, ir tretįjį kvailą, kuris vis, kaip tai, išsina gudresnis, išmintingesnis ir pergalėtojas.

Rusų revoliucijos dar neišbaigtos. Tarp kitko, joms dar reikia rasti prasmingą tautinį santykį. Tikime, čia galiausia laimės ne "didysai" brolis, bet menamieji "kvailiai". Rusų filosofas Berdajevs juk sakė: "Jei norite suprasti rusų bolševizmą, nagrinėkite ne marksizmą, bet rusų imperializmą".

Senas vilkas redaktorių suoluose, J. Kardelis, pagieda seną giesmę apie nelengvą mūsų spaudos padėtį, nes senieji skaitytojai išmiršta, jaunimas neprenumeruoja, o skelbimų ir spaudos darbų sunku gauti. Kartu įgnyba Vienybė, būk ji "visiškai atsistoję Lietuvos okupanto tarnybon" (?). Čia, taip pat, sena giesmė, niekad faktais neparemta, tolygi davatų pletkams, tikslu nuslėpti savo doros silpnybes.

Vienintelis Vienybės menamas tarnavimas yra teikimas bešališkos informacijos apie dabartinę

Tęsiama 10 psl.

Girnakalis

IŠ KAIRĖS IR IŠ DEŠINĖS

Elta dažo, o

laikraščiai poliruoja

I.

Pakruojuje veikia dirbtuvė, kurioje tarp kitko, galima už pristatytą vilną gauti megztinį. Kas turi žaliavų, tam čia susidaro patogumas, nes nereikia rublių. Vilkinė Elta nebūtų Elta, jei šia proga neva graudžiai neapsiverktų. Girdi, tai senas išradimas, praktikuotas pačiais sunkiausiais ūkinio pakrikimo laikais.

Tikrai, mainų prekyba yra senesnė už pinigais paremtą prekybą. Moderniškiau būtų, jei vilnas supirkinėtų pirkliai. Paskui jie galėtų tiesiog ar per tarpininkus organizuoti vilnų tiekimą dirbtuvėms. Ar tai būtų geriau dirbtuvėms, nežinia. Bet tikrai būtų geriau vilkinei Eltai, nes galėtų verkauti dėl išpušto prekybos aparato ir dėl aukštų kainų.

II

Kaip žinome, Tarybinėje Lietuvoj labai išplėstas švietimas: daug aukštesniųjų ir specialinių mokyklų, skaitlingos aukštosios mokyklos, plačiai praktikuojamas neakivaizdinis, suaugusių ir kitoks mokymas. Pradinis mokslas, aštuoni skyriai, privalomas višioms. Žinoma, atsiranda sugebančių išlikti nemokytais.

Elta su Lietuvai blogo linkinčia spauda ir čia atranda. Esą "daug besimokančių, tik lygis neaukštas". Ir Elta remiasi labai patikimais įrodymais: tarybinėje spaudoje nuolat rašo apie šios sudėtingos švietimo mašinos sutrikimus. Tik Elta neapdairi ir nepastebi, kad — viena — tokiame sudėtingame darbe sutrikimai neišvengiami, ir — antra — apie negeroves viešai rašoma tam, kad jos būtų taisomos. Tokie tarybiniai papročiai.

Va, jei Elta tikrai su lietuvišku nuoširdumu rūpinasi švietimu (ir ypač lituanistiniais švietimu), tai prašytume nesibijoti ir viešai paskelbti kai kurių žinių apie lietuvišką mokymą išsivijoje:

1. Kiek išsivijų vaikų lanko pradinės lietuviškas mokyklas ir ko jose ir kaip išmoksta?
2. Kiek išsivijų vaikų jokio lietuviško švietimo negauna?
3. Kiek išsivijų vaikų, dypukiškos kilmės, jau nemoka lietuviškai net kalbėti?
4. Kokio lygio yra išsivijos aukštesniosios lituanistinės mokyklos ir kiek mokinių jas lanko?
5. Kiek išsivijoje aukštesniosiose mokyklose bręsta būsimų lituanistų: istorikų, geografų, muzikologų, literatūros istorikų, kultūros istorikų ir t.t.?
6. Kiek ir kaip išsivijų lietuviškasis švietimas turi galimybių nulemti lietuviybės ateitį?

Štokus tokius, žinoma, nepilnus atsakymus jau seniai daug kas nuvokia:

1. Išsivijų lietuviškas mokyklas ne tik lanko, bet ir jas pakenčiamai baigia gal apie ketvirtą dalis dypukiškos kilmės prieauglio. Iš senosios emigracijos čia minėtini tik atskiri pavieniai atsitikimai.

2. Mūsų lietuviškose šeimose kaskart vis labiau įsigali kitos kalbos. Prieauglis lietuviškai nekalba, nes ne tik lietuviškai negalvoja, bet, pačiu geriausiu atveju, lietuviškai negali išsireikšti dėl netikimai menko lietuviško žodyno. Kiek tokių yra? — Aiški dauguma.

3. Išsivijų aukštesniosios lituanistinės mokyklos savo mokslo lygtį ir net mokinių amžium yra vertos tik pradinio mokyklų vardo. O jų ir tėra tik keletas visoje išsivijoje.

4. Būsimų lituanistų išsivijoje iš viso nenumatyta. Anai istorikų, anai muzikologų, anai dūdų, anai lazdos, anai pyragėlio...

5. Šis lietuviškas švietimas yra pagrindinis atėties lėmėjas, nes visos kitos iliuzijos yra dar beviltiškesnės.

Būčiau laimingas, jei sužinočiau čia suklydęs. Bet jei neklystu, tai laikui lietuviška pareiga prašyti Eltą ir visokius kitokius eltininkus liautis išdarinėjus niekus, o pradėti pūsti apie pavojų šaukiančias dūdas.

Sitokiu straipsniu nutariau paminėti nepriklausomos mūsų valstybės penkiasdešimties metų sukaktį. Gal kiek nekukliai manau, kad šitoks paminėjimas yra vertingesnis už iškilmingus manifestus.

KAS, KA MUMS RAŠO

Gerb. vienyblečiai,

Vieną šaltą, darganotą popietę pas mane atsilankė visiškai sušalęs gimnaitis iš Worcester, Mass.

Ką daryti? Negi sušalusį žmogų sodinsi prie radiatoriaus, kad apšiltų? Pastačiau ant stalo kvortą galvos ir labai stiprios juodos kavos.

Apšilęs, mano gimnaitis B. M-nas, apsidairė po mūsų salioną ir pastebėjo, kad turime lietuviškų laikraščių: Naujienas, kuriose analizuojamas jau nusėjęs Markso mokslas, Darbininką, kuriame mano žmona mėgsta pasiskaityti apie Lietuvą be-sisiekiančius "stebuklus".

— O Vienybę, ar neprenumeruojate? — tas gimnaitis manęs paklausė.

Neprenumeruoju, jam atsakiau, bet retkarčiais vieną kitą numerį nusiperku Minkų krautuvėje, S. Bostone.

Tas gimnaitis tada man patarė: "Užsiprenumeruok, tai įdomus laikraštis, o jei rašysi koki rašinį Vienybėi, tai nereikės laikyti "linijos". Galėsi ir Markso barzdą papešioti, arba šių dienų religines problemas panagrinėti, pavyzdžiui — kupranagari per adatos skylutę traukti!..

Su Vienybė kiek susipažinęs, pamačiau, kad tas mano gimnaitis teisybę pūtė man į ausis. Kaip puiku, kad lietuviuose egzistuoja toks tolerantiškas laikraštis, kuriame nepartinis lietuvis gali pareikšti vienokią ar kitokią nuomonę socialiniams, tautiniams, ar religiniams klausimais.

Dėl Vienybės prenumeravimo išgirdau ir kitoki balsų — šovinistiškai patriotišką ir fanatiškai katalikišką — lyg Pilypas iš kanapių iškišo. Tai buvo vienas mano pažįstamų iš Lietuvos, bostonietis J. S-kas, kuris save laiko "didvyriu" (na, jei Lietuva — didvyrių žemė, tai ir Dėdės Samo žemėje turi būti didvyrių, kai nėra pavojaus savo kailį pamauti ant tvoros). Jis kartą mane gąsdina: "Vienybė yra komunistiška. Jei tu ją prenumeruoji ir palaikai Girnakalio skelbiamas idėjas, tai tave reikla išmesti iš tautinės lietuvių visuomenės ir ekskomunikuoti iš R. katalikų bažnyčios brolių!"

Galilėjus, inkvizitorių ruošiamas sudeginti, teisme dar kartą sušuko:

"O vistik ji (žemė) sukas!"

Taip ir aš, neišmanšlio ekskomunikuotas, galiu drąsiai pasakyti, kad Lietuva, nežinanti okupacijos, kultūriniai, ekonominiai ir kitose srityse yra padariusi didelę pažangą.

Vienybės žinios apie dabartinę Lietuvą yra tikros ir nėra jokio reikalo laikraščio už tai "komunistinti".

Pagaliau, nereikia pamiršti, kad senovės graikai ir pirmieji krikščionys bandė naudotis komuna — komunistine sistema. Prie tokio didelio žmonių veisimosi, kad jau ir bombos nepajėgia praretinti, kad pasaulyje nebūtų tiek ubagų, kaip pav., katališkose Italijoje arba Pietų Amerikoje, — nieko nepada-

rysti. Nori ar nenori, bet nuo tūkstančių ar šimtų hektarų reikia nusileisti iki 60 arų ir juos apdirbti savo rankomis...

Gerbiamas skaitytoja, šio mano laiško nepamiršk. Ne-trukus vėl parašysiu kas toje Lietuvoje dabar darosi, iš laišky, kurių nuolatos gaunu.

JONAS NORKŪNAS
Dorchester, Mass.

Gerb. Vienybės redaktorai,

Siunčiu Jums prenumeratos mokesį ir kartu jungiu 20 dol. auką.

Vienybę skaitau nuo 1913 m., tai reiškia, kad šis seniausias lietuvių laikraštis mano namus lanko jau 55-uosius metus.

Nuoširdžiai linku ištvėrmės ir sėkmės, o Vienybėi paremti todėl ir jungiu savo auką.

JUOZAS ŠKĖMA
Newark, N. J.

Didžiai gerbiameji,

Vienybė mūsų namuose visuomet labai laukiama. Duokite kuo daugiausiai žinių iš mūsų Tėvynės.

DR. E.V.D.
Dayton, Ohio

Gerb. p. Tysliavienė,

Kaip man gaila, kad turiu prašyti Vienybės man daugiau nebesiuntinėti.

Esu labai sena moteris ir jau visiškai nebeprimatau. Neturiu nei kas man tą mylimą laikraštį paskaityti.

Kaip liūdna.
Jus gerbianti A. V.

ELEKTRĖNUOSE.

LIETUVA 1967 METAIS

Atkelta iš 2 psl.

pramonės gaminių pagamin-ta tūkstančiais:

Metalo plovimo staklių	17,9
Dviraičių	344
Televizorių	40,9
Dulkų siurblių	95,4
Saldytuvų	38,9

Vidutinis dirbusiųjų skaičius per praėjusius metus buvo milijonas ir 40 tūkstančių. Iš šio skaičiaus mokslinį darbą dirbo septyni tūkstančiai žmonių, o įvairiais būdais mokėsi, įskaitant ir vakarinių kursų lankytojus, 899 tūkstančiai.

Aukštosios mokyklos vien gydytojų išleido 438, o jų bendras skaičius Lietuvoje dabar siekia 7,000.

Komunistinė spauda savo skaitytojus tikina, kad laisvojo pasaulio lietuviai su pagelėja ir pavydu žiūri į pokarinės Lietuvos progresą. Tai ne tiesa. Tiesa, tačiau, kad tie lietuviai žino, jog pasauliniu mastu tas progresas nėra jau toks nepaprastas, o svarbiausia, kad jis nėra partijos, o Lietuvos liaudies triūso padarinys. Kas tiems lietuviams tikrai kelia susirūpinimą yra tai, kad kompartija šią progresą žymią dalį naudoja nesantį taikai pasaulyje kelti, neap- kantai kurstyti ir net kraujui lieti.

STEBĖTOJO PASTABOS

Prosenelių kilme ir tikėjimu besidomintiesiems lietuviams įdomi Kalifornijos u-to išleista prof. C. Scott Littletono "The New Comparative Mythology" knyga, kurioje apžvelgti Prancūzo prof. Dumezilio daugelio metų darbai, tiriant indo-europiečių prosenovę, atspindinčią išlikusiose pasakose, padavimuose ir tikėjimo įsitvirtinimuose. Prof. Dumezilis įrodinėja, kad senovės indų, hititų, romėnų, graikų ir kitų indoeuropiečių pasakose apie dievus ir jų darbus atsispindi ne tiek garbinimas gamtos reiškinių, kiek įkėlimas į dangų indo-europiečių pirminės vi-

suomenės sluoksnių santykiavimo. Pagrindiniai sluoksniai tuomet buvo: 1) dvasininkai, kuriems rūpėjo "uždrausti, šventi" dalykai, teismai ir tvarka; 2) kariai, kurie visus, gynė nuo priešų, ir 3) duonpelniai, liaudies, "arijai".

Autorius kelis kartus cituoja prof. Gimbutienės veikalus ir mano, kad lietuvių Perkūne matome ir teisėjodraudėjo ir kario-gynėjo (Perkūno "kulkos") visuomeninį vaidmenį. Mūsų "kunigas" ir "kunigaikštis" bene įrodo panašų artumą dviejų to meto visuomenės sluoksnių: dvasininko-burti-

ninko ir kario-gynėjo? Tiesa, tą žodį mūsų proseneliai, rodos, pasiskolino iš gotų "konung". Būty įdomu, jei mūsų žinovai, kaip prof. Balys ir prof. Gimbutienė persvarstytų prosenelių tikėjimo dalykus, prof. Dumezilio teorijų šviesoje. Dabar tvirtai manoma, būkproseneliai garbinę saulę, mėnulį ir kitą kaip gamtos reiškinius. Tikrovėje, jie, gali būti į dangų kėlė, ką rado pas save žemėje, savo visuomenėje?

Bronius Nainys skatina šių metų Vasario 16 minėjimąis "išmėginti visus būdus pasiekti amerikiečių visuomenę". Atsidėti kitiems ragina ir Darbininkas, mūsų spaudą apžvelgęs. Sako "Bendras įspūdis yra, kad

stūdoma išėiti iš savo rato ir Lietuvos problemą perkelti į amerikiečių visuomenę". Gal reiktų dar toliau žingelti, ir pasiklausti, ko iš tokio perkėlimo tikimasi? Atvejų atvejais įsirodė, kad amerikiečių visuomenė veik šimtu nuošimčių stovi Lietuvos nepriklausomybės pusėje, bet Lietuva, po senovei, yra Sovietijos respublika. Gal reiktų šiek tiek dėmesio kreipti ir į santykius su lietuviais Lietuvoje, nes ten kasdien vyksta reali kova už žmogaus ir piliečio laisvę?

E. Čekienė rašo: "Veiksnių konferencija Washingtono pripažino, kad atitinkama informacija kitataučiams yra pagrindinė priemonė Lietu-

vos laisvės kovoje". Kai kurie istorikai, tačiau mano, kad pagrindinė priemonė yra sugriauti bolševikų sovietinę imperiją. Ar informacija kitataučiams tai atliks?

Petkevičaitė-Bitė 1903 metų Varpe pastebėjo mūsų visuomenėje trukumą, kuris kliudo ir daugeliui išsivijos darbų. Sakė: "Truksta mums, tarp kitko, kritikos, kuri jau niems daigams padėtų subręsti ir iš kelio neižkrypti. Gyvenimas be kritikos mus troškina. Reikia mums kritikos, kritikos! Viešos kritikos viešų darbų ir broliškos kritikos mūsų kasdienim elgesiui. Be kritikos, mes pilstytojai į klaurus kibrus".

Tęsiama 11 psl.

Apgailėtinas sustingimas

J. Kardelis savo organe Nepriklausoma Lietuva 1968 m. I. 10 d. laidoje apgaili Vienybės "nusirašymą", "nusišydymą", "atsistojimą okupanto tarnybon" ir t.t., o Vienybė iš savo pusės apgaili J. Kardelio dvasinį sustingimą, susirietimą senose, nuvalkiotose, nuo gyvenimo atsilikusiose agtacinėse frazėse.

Jis iš okupanto vis dar stengiasi daryti baubą; kurs rengias "pragarišką planą" iš-tremti ukrainiečius ir pabal-tiečius į Tolimuosius Rytus ir tuo sustiprinti savo pozici-jas prieš Kiniją, nors tame pat N. L. numeryje rašoma, kad Kinijos radio siųstuvai kurstas ukrainiečius bėgti iš Sovietų armijos į Kinijos glo-bą. Neatrodo, kad J. Karde-lis tikėtų tuo, ką jis rašo: jis sąmoningai daro chaosą savo skaitytojų galvose. Jis laikosi veiksmų generalinės linijos ir randa tikslingą ką nors baisaus išgalvoti ir pra-nešti iš okupanto "pragariš-ky", "barbariškų" užsimojimų. Jis vis dar stengiasi be galo, be krašto kartoti, kad lietuviai, ir net seni komu-nistai, kaip, pav. dr. J. Jur-ginis esą "pavergti" ir nega-li kultūringai, pagal etikėtą (būnant Chicagoje užėiti pas J. Bertašų ir padėkoti jam už pagalbą Hitlerinės okupacijos metu) elgtis, kai tuo tarpu ir nepriklausomoj Lietuvoj tos laisvės nuo 1926, XII. 17 d. iki 1940 metų nebuvo žymiai daugiau negu dabar LTSR.

Tai matyt iš įtikinamo J. Vilkaičio straipsnio "Skipi-čio Nepriklausoma Lietuva" 1968 m. I. 6 d. Naujienų an-troje dalyje. Argi Karolis Požėla, Baltaragis, adv. Va-liukas, A. Sniečkus, Ig. Gas-ka, J. Jurginis, Pajaujis džiaugėsi laisve Lietuvoje?

J. Kardelis švaistosi neap-galvotomis frazėmis: esą J. Jurginis su baime atvažiavęs į Ameriką ir turėjęs būti ty-lus, atsargus, nes jis ir jo šeima atsakytų savo likimu. Sovietų režime esanti nega-lima kultūra ir asmens kul-tūringumas. Jei kultūra dik-tatūriname režime negali-ma, tad kaip Avižiaus "Kai-mas kryžkelėje" buvo atsi-radęs N. L. atkarpoje! Ir kaip solistas V. Noreika ten pat buvo pagirtas! Argi Avi-žius ir Noreika turi daugiau laisvės meno kūrybai negu Jurginis istorijos mokslui?

Naiviai J. Kardelis prikiša Bertašiui "nepakankamą in-formuotumą" apie gyvenimą LTSR, patė tame pat N. L. nr. paskelbęs B. Pakulio ra-šinį (perspausdintą iš Tie-

sos). Jei J. Kardelis netiki, kad postalininėj Lietuvoj ga-lima žmoniškai gyventi, tad kam jis skelbia B. Pakulio str. - "Džiaugsmą pamačius tėviškę".

Vienybės turimais davi-niais, B. Pakulio džiaugsmas nėra iš pirmo išlaužtas: jis parašė taip, kaip šių dienų Lietuvoje yra. Kardelis iš vienos pusės savo "kitokių negu Vienybės bendradarbia-vimų" giriiasi, o iš antros pusės iš pirmo išlaužtomis insinacijomis pučia į veiks-nių generalinės linijos dūdą. Vienybė ne iš veiksmų ty-čiojosi, o iš jų naivumo, pa-simetimo. Argi nekvalia gy-venant Š. Amerikoje ir pri-ėjus JAV ar Kanados pilie-tybę, vaizduoti valstybę val-sybėje ir diktuoti savo tau-tiečiams veiksmų rezoliuci-jas?!

Veiksniai ir tariniai pasto-viai, sistemingi kursto ne-apykantą ir pagiežą tarybi-niams Lietuvos politikos ir kultūros veikėjams. Lyg kad neapykanta Amerikoje pada-rytų teigiamos įtakos Lietu-viams Lietuvoje ir susivie-niję į stiprų būrį išplėstų Lietuvą iš Rusijos! Toks šturmavimas per Atlantą yra donkichotiška kova su malū-no sparnais.

Ką reiškia neapykanta, kai krašte diktatūriniai režimai keičiasi, mes patyrėme ant savo kailio 1940 - 1945 me-tais... Draugas dažnai savo skaitytojams primena, kad "mes niekad neužmiršime mums čekistų padarytų skriaudų".

Ir lietuviai komunistai, ga-vę laisvę okupuotoj Lietuvoj, taip pat neužmiršo jiems Smetoninio režimo padary-tų skriaudų, taip pat ir grįžę su Sovietų armija į Lietuvą lietuviai komunistai neuž-miršo jiems jų tautiečių kvieslingų padarytų skriaudų, bendradarbiaujant su Hitle-rio okupantu.

Iš esmės imant, reikėtų kvieslingus - raudonus ir ru-dus - užmiršti, nes ir tie ir tie Lietuvai jos istorinėje tragedijoje buvo ir yra rei-kalingi. Lietuviai tautai rei-kia savitarpį susitaikyti, skriaudas užmiršti, nes ki-taip autogenocidas gali baig-tis tautos savižuda. N. L. iš vienos pusės yra liberalesnė už Draugą, bet iš antros pu-sės stengiasi neatsilikti pa-giežos, neapykantos kursty-me.

Taigi, vaduojant Lietuvą kartu rengiama marksistams "kraujo pirtis" (Blutbad). Tokį vadavimą Vienybė ran-da nedorą ir tautos gyvybei

žalingą. Todėl ir nereiškia veiksniams nelygstamo pa-klusnumo ir respekto, ypač Lietuvio lietuviui neapykan-tos kurstymo srityje.

Kardelis yra sustingęs klaidoj ir nedoroj idėjoje, - būtų geriau kad jis nuslystų į tiesą ir teisybę, į meilę savo tautai. Išsivijų spauda turi tarnauti ne melui ir šmeižtui, o bešališkam savo skaitytojų informavimui.

Sekdamas veiksniais, Kar-deli negali ar nenori tei-singai informuoti apie "Pi-liušenką", nes tai - "rusiš-ka" pavardė, kai tuo tarpu nepriklausomoj Lietuvoj tu-rėjome išskilių veikėjų rusiš-komis pavardėmis, pav., Smetana, Chodovskis, Zubov (žymus lietuvis revoliucie-nierius, socialistų ir libera-lų rėmėjas), Zanovskis, Vla-dimirov ir d. k.

Piliušenko nėra rusiškes-nė pavardė už minėtąsias, o Diržinskaitė yra šimtapro-centinė lietuvaite, kieta ko-munistė. Josios vyras nega-lėjo jos komunizmo sustip-rinti. Ji buvo stipri komunis-tė dar prieš susituokimą su Piliušenko. Kad jos vyras Piliušenko būtų stipresnis komunistas, N. L. nėra fak-tais įrodžiusi.

N. L. I. 15 d. laidoje Kar-delis rašo: "Ir joks lietu-viškasis veiksnys nepasisakė prieš kultūrinį bendradarbia-vimą. Buvo pasisakyta tik prieš sovietinio modelio "bendradarbiavimą".

Jei taip, tad kaip tada buvo su tuo triukšmu dėl L. Vla-dimirovo, dėl prof. Kubiliaus, dėl sportininkų išvykos į Lie-tuvą, dėl St. Lozoraičio įsi-kišimo į pulk. Lanskorons-kio "bylą" (dėl Zalakevičiaus pakvietimo pietums)? Kame ten glūdėjo "sovietinio mo-delio" pabaisa? Ar tas triukšmas ne iš veiksmų bu-vo kilęs?!

Iš veiksmų - tai tik dr. J. Girnius savo knygoj "Laikas ir idealas" yra aiškiai ir įtikinamai pasisakęs už išei-vių kultūrinį bendradarbia-vimą su tautos kamieniu, pasi-likusiu Lietuvoje. Ir gausi aukščiausia premija u knyga, bet ne iš Vilko, o iš ALTo, ne iš Lietuvos Ben-druomenės, taigi ne iš veiks-nių.

J. Kardelis savo "nusira-šymu" dirba jo paties vadi-namą "razloženių". Juk daugiau "nusirašymo" ir prasilenkimo su faktais, su tiesa ir teisybe, juo greičiau išvirs veiksmų generalinė linija. Apgailėtinas Kardelio nusirašymas ir jo dvasinis sustingimas...

J. KLOVAINIS

PARDUOTOS VASAROS

FRAGMENTAS IŠ II TOMO (tęsinys)

Virto ažuolai

— Kas vėl?
— Ne nuodėmė, sakau, ir alaus prasisunkus velykom. Kaip tik salyklo turim, nuo motušės šermenų liko.
— Alaus?
— Kumpį nukabintumėm, kiaušinių dažytų, sūrio, sviesto...
— Tai ko vėl?
— Nepalaikyk už bloga, Stanislovėli. Ką beliūdėjus, vargus ap-raudojus, argi nuodėmė velykoms kokių svečių? Nedaug, sakau, jaunimo vienas kitas...

Stanislovas tylėjo. Žiūrėjo vėl į laukus.
— Visi jauni mūsų kieme, tik mes su Antanėliu — seniai. Atei-tų merginų, vyrų keletas, pasikalbėtumėt, alaus paragautumėt. Šviesesnės būtų velykos, širdžiai smagiau...

— Taigi ką pakviesi? Niekas dora nėra.
— Iš jaunimo, sakau. Pasibūtumėt visi. Kad ir Stankų Elzė. Ko ne viešnia? Dar ką nors...

— Elzė? — grįžtelėjo Stanislovas.

— Kad šitos nenori, kitos paieškosim. Ar mažai merginų kie-muos? Sueitų, sugužėtų, pasibūtumėt visi, širdį nušviestum. Tėtu-šėlių nesugrąžinsi, niekas neparnešamas iš kapų, tiktai į kapus. O kol gyvi, tai ir su žmonėmis pasibūti ne nuodėmė. Kaip sakysi, Stanislovėli?

Įkūriau aš lapų krūvą, paskui kitą, ir trečią, o Stanislovas vis dar tylėjo po šitų Kazytės žodžių.

— Taigi kad negraži, — ištare pagaliau.

— Kad negraži, tai nereikia. Ar mažai, sakau, merginų kie-muose? Kiekviename vienkiemyje po kelias.

— Man tai ji nekliūva, — pasakė Stanislovas. — Kad labai jau nori, pakviesk. Pabus atėjus, vėl išeis.

— Tai šitaip ir padarysim, Stanislovėli, — apsidžiaugė Kazy-te. — O dabar einam vidun, tėvės gi šaukti irėjau.

— O kas vėl?

— Tasai iškvaitėlis Laurynas. Vėl griebia Untulį.

— Taigi sakiau jam nebeliest.

— Ir tu sakei, ir aš pasakiau. Ar klausio Laurynas? Vienas tu su galva ant pečių, visuos namuos vienas. Užtat ir šaukiuosi kaip išganymo...

— Taigi perdedi.

— Nė per aguonos grūdėlį. Ar ne tu pirmas pasakei Antanėliui, kad imtų mane? Kol graban gulsiu, neužmiršiu, o kai bus vaikų, tai vaikams pasakysiu: mūsų Stanislovas — šventas žmogus.

— Perdedi.

— Vaikų vaikams šitaip pasakysiu!

— Perdedi... Ne tave, tai kitą būtų parvedęs Antanėlis.

— Užtataigi, kitą! Visi giminės suskrido po motušėlės mirties. visi šaukti pagavo, kad mane laukan, kad reikia gaspadoraičios. kad... O tu pasakei, kaip kirviu nukirtai.

— Nei šaukė kas, nei ko...

— Šaukė, Stanislovėli, visi šauke, savo ausimis girdėjau. Kad tiktai tu žinotum, kaip širdį man uždavė... Vienas tu, vienas pasi-rodei žmogus — iš visų žmonių žmogus.

Stanislovas pasižiūrėjo į Kazytę, apypikčiai paklausė:

— Taigi kur tas durnius Untulis?

— Teisingai sakai, Stanislovėli, ir tas durnius, ir tas durnius. Troboj abu kariauja.

Stanislovas, nieko nebetaręs, pasuko trobon. Kazytė jam iš pas-kos. O paskui Kazytę ir aš, pametęs lapus ir ugnį. Kaip tu čia kūrensi, kai troboj du vyrai kariauja!

*

O troboj Laurynas purtė už krūtinės Untulį ir šaukė:

— Eik laukan, tau sakau! Kraustykis namo, po velnių eik saul Untulis vėdulavo visu kūnu, bet visą laiką taikė atsisėsti ant suolo:

— Niekur neisiu... neišvarysi.

Stanislovas priėjo, suėmė Lauryną per alkūnes, pastūmė šalin:

— Taigi ko dabar?

— Tu tiktai paklausyk! — šaukė Laurynas. — Tu tik pažiūrėk į šitą šėtoną! Neis, matai, jis iš mano trobos?

— Ir neisiu, — pasakė Untulis, brukdamas už kelnų juosmens išpašytus marškinius ir atsisisėdamas.

Knatinė jo juosta buvo trūkusi, rudinė ką tik besilaikė, vienas petys visai nuplėštas, marškinių saga ištrūkusi. Atrodė lyg gaidys, lapės aplamdytas.

— Niekur neisiu, — kalbėjo. — Atėjau čia, tai sėdėsiu čia. Pa-duok mane į teismą, tada išeisiu.

— Kokio dar tau teismo? — niršo Laurynas. — Pasakyta, lau-kan eik, tai ko?

RAŠYTOJAS JUOZAS BALTUŠIS

— Niekur neisiu.

Stanislovas pasižiūrėjo į Untulį, patylėjo. Pasižiūrėjo į Laury-ną, vėl patylėjo.

— Taigi ko dabar? — paklausė ir vieną, ir kitą.

— Niekur neisiu, man gana, — piktai pasakė Untulis.

— Ko gana? — paklausė Stanislovas. — Uosiuką pāvogei? Pa-vogei. Aš tave paleidau? Paleidau. Tai ko gana? Ko tau čia reikia?

— Teisybės man reikia.

— Ko? — sužiuo Stanislovas.

— Tu mane paleidai, o Laurynas? Kur tik sutikęs, visų akyse ėda: atmokėk už uosiuką. Ir už atlapų ima... Iš ko atmokėsiu? Gal siūlėmis nuo kelnų? Sakiau, atidirbsiu — nenori. Paduok, sakau, į teismą — vėl nenori. Ir atėjau... Ir sėdėsiu, kol mane teisman paduosit! — pabaigė šneką Untulis jau piktai.

— Labai man reikia tavo atidirbimo! — suriko Laurynas. — Atmokėk grynais ir eik nors pasikarti. Į teismą, matai, dar aš jį paduosiu!

Stanislovas vėl patylėjo, tiktai dabar jo žanduose šovėsi aštrūs žandikauliai. Pasižiūrėjo į Lauryną:

— Dėl to uosiuko?

— Šiandien uosiukas, rytoj ažuoliukas, o poryt? Poryt kelnes mums visiems numaus. Nežinau šitų ubagų?

— Taigi dėl uosiuko, klausiu?

— Jeigu tu toks turtingas, tai dalink visiems uosiukus, — pa-sakė Laurynas. — O aš neturiu. Tegu atmoka, daugiau man nieko nereikia. Kai atmokės, pasiriks jam kitą sykį vogti!

— Aš nevogiau, — atsiliepė Untulis.

Jis jau supasė marškinius. Mezgiojo dabar savo knatą. Žiūrėjo padilbomis į Lauryną, paklausė:

— Kiek dar mane esi?

— Ogi ir paėsiu!

— Tai paduok į teismą, kaip tenai pasakys, taip ir bus. Teisybė turi būti.

— Pirkty šuo mėšą, tik pinigų nėra!

— Tai ko tu nori iš manęs?

— Atmokėk grynais!

Untulis tik rankas iškėtė. Stanislovas, visą šitą laiką tylėjęs, priėjo artyn.

— Eik namo, — pasakė.

— Niekur neisiu, — atsakė Untulis. — Atsisėsiu ir sėdėsiu, kol teisybė bus.

— Taigi neisi? — primerkė akis Stanislovas, o jo veidas pra-dėjo kaisti.

— O tu... nelapauk! — suriko Untulis pabaldamas. — Kaip tu gali muštis? Aš teisybės atėjau...

Jis nuleido rankas ant suolo, grabaliojo tenai pirštais, matyt, ieškodamas kokio daikto gintis, o Stanislovas stovėjo priešais jį, vis labiau iškaisdamas.

— Eik namo... — pasakė jau visiškai tyliai.

Prie jo prišoko Kazytė.

— Nereikia, Stanislovai, netepk sau rankų. Tegu jie visi pasi-karia su savo uosiukais, tau nereikia.

Stanislovas nieko nebesakė, suėmė Untulį lyg pakulų tumulą, nunešė prie durų ir išstūmė, kone išmetė pro duris. Tasai taip suglumo, kad stovėjo priemenėj ir klapsejo akimis.

— Ir kepurę jo, ir kepurę! — šuktelėjo Kazytė, pakėlusiu nuo suolo Untulio kepurę.

Stanislovas paėmė kepurę, išėjo priemenėn, užmaukšlino Untu-liui ant galvos ir vėl sugrįžo.

— Kad nė pirštu daugiau! — pasakė Laurynui.

— Tai uosiuką, išeina, dovanoti?

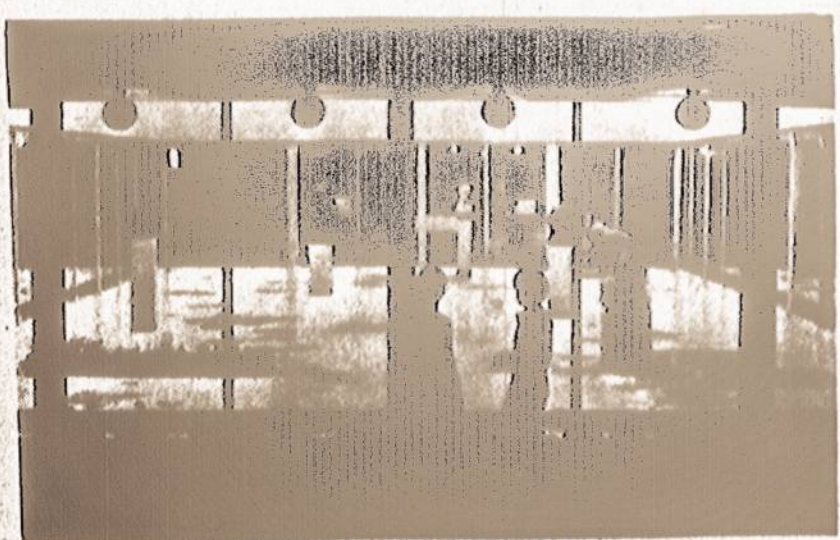
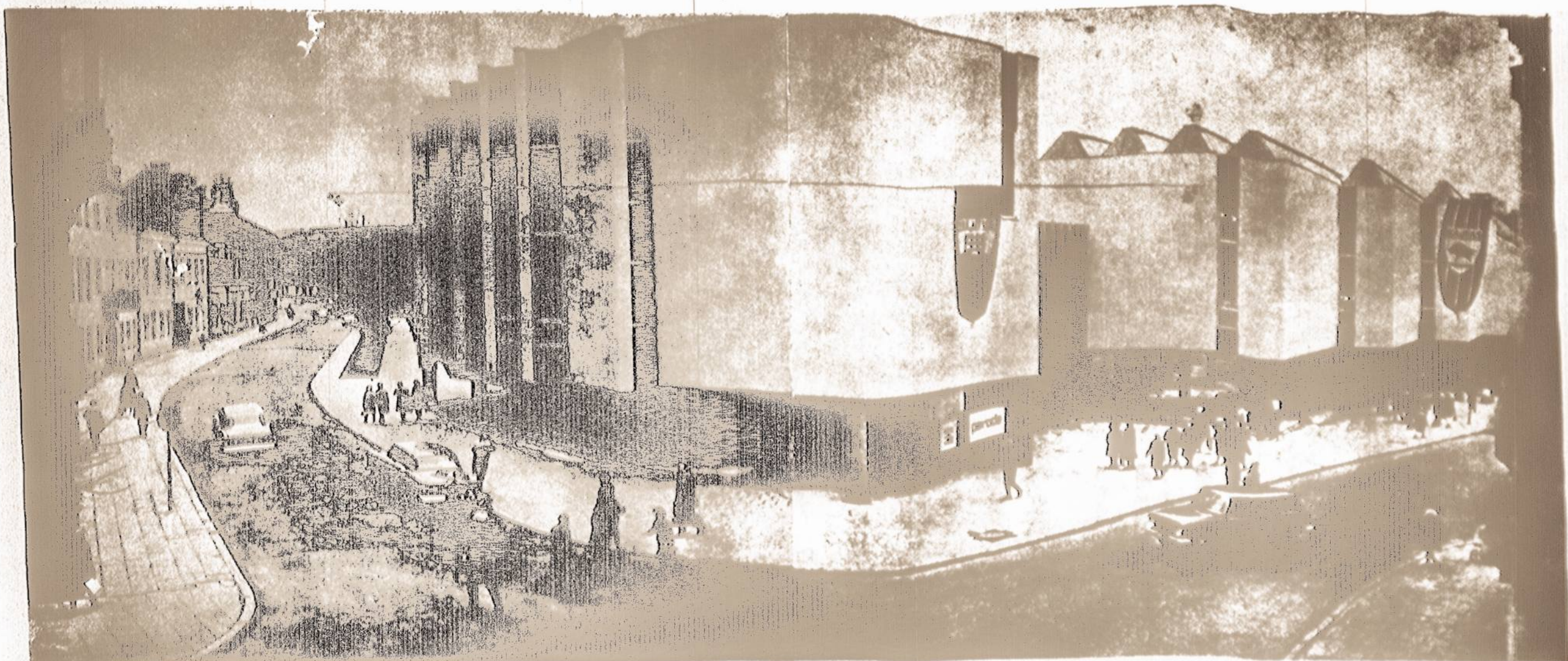
Dabar Stanislovas pasižiūrėjo į brolių ir ėme artintis prie jo. Ar-tinosi tylėdamas ir taip lėtai, kad Laurynas išbalo labiau dar už Untulį.

— Stanislovai, nebūk padūkės... — sumarmėjo. — Stanislovai, aš tau sakau, nebūk padūkės!

Ir nežinia, ar būtų Stanislovas padūkės, ar nebūtų, tiktai čia vėl pribėgo Kazytė, atsistojo tarp abiejų vyrų:

— Bijokit pono dievo... Didysis ketvirtadienis, rytoj šventintos ugnelės eiti, o jūs? Brolis prieš brolių! Ir ko? Dėl to nelaimingo uo-siuko?!

Bus daugiau

Naujas parodų paviljonas Vilniaus miesto centre, kuriame yra kelios salės susirinkimams ir parodoms. Kairėje - ekspozicijos kiemas, dešinėje - vaizdas į miestą.

L. Ruikio nuotr.

DAR APIE P. AUGIAUS DARBŲ MONOGRAFIJĄ

Pauliaus Augiaus ksilografijos (medžio graviūros) darbų monografija, išleista 1967 m., vaizdžiai ir pilnai atskleidžia dailininko kūrybinį kelią. Darbai sudėti chronologine tvarka, pradedant paties pirmaisiais ir užbaigiant Mačernio poezijos iliustracijom, padeda pasekti Augiaus stilinius ieškojimus, kitimus ir jo stiliaus raidos kryptį.

Paulius Augius priklauso tai Nepriklausomos Lietuvos grafikų kartai, kuri Kauno Meno Mokyklą baigė 1935 m. Jiems visiem yra bendra grafikos meno samprata, kaip savarankiškos dailės šakos su savo skirtinga technika ir uždaviniais. "Iškovoti grafikai nepriklausomybę", Augiui ir jo kolegoms reikėjo nugalėti senąją grafikos sampratą, kurios reiškinėjai buvo vyresnioji Lietuvos dailininkų karta. Augiaus mokytojam grafika tebuvo pagelbinė dailės šaka, tinkanti knygų iliustracijom, graviūrai ir kt. Šios pažiūros į grafiką ir jos paskirtį buvo nevien Lietuvos dailininkai, subrendę dar pirmame šio šimtmečio ketvirtyje, ji buvo populiari ir Vakarų Europoje.

Jauniesiems Lietuvos dailininkams, auklėtiems Lietuvos mokyklų, į "talką atėjo" gausūs ir audringi Vakarų Europos meno sąjūdžiai. Jie padėjo savoje žemėje brestančiam Lietuvos dailininkui giliau suvokti gyvenimo apraiškas -- gyvenimo nepaliaujamai kintančio -- ir surasti naujas, tikslesnes išraiškos priemones ir būdus.

Augiaus dailininko identitetą ir jo stiliaus raidos vingius bei posukius plačiai apibūdina Monografijos pratarėse Algirdas Kurauskas ir Telesforas Valius. Čia pravartu pacituoti Kurausko straipsnio 5-ąją išnašą, kur pats Augius kalba apie dailininko paskirtį ir uždavinius: "Atsirišimas nuo svetimų įtakų ir išryškini-

mas savojo pasaulio turėtų būti kiekvieno dailininko pastanga. Kas to neturi arba jo nesiesiekia savo kūrybiniame kelyje, to iš viso negalima vadinti kūrėju. Šios pastangos yra ypač nelengvos ir gali būti ne visuose pilnai išvystomos, ypač kai pas

individa nėra tikrai ryškus ir stiprus vidujinių išgyvenimų pasireiškimo. Kartkartėmis erudicija ir intucija yra priešpriešais pastatomos, kad lenktyniautų jos tarp savęs per metų eilę. Šios abi jėgos vystosi vis nesugebėdamos viena kurią

nusmelkti ir šis faktas reiškiasi per ilgą kūrėjo darbuotės laikotarpį. Individo išmoktas pradas, nors jis ir yra teisingas ir geras, bet jis palieka lavinimosi rezultatą". (Paulius Augius, XLIII p.)

Svetimos įtakos nėra ža-

lingos, jeigu jos pajėgiamos apvaldyti; kūrybingą asmenybę jos tik paskatina ieškoti savojo kelio savo individualybės atskleidimui ir išryškiniui. Augius sugebėjo pasinaudoti svetimom įtakom, nesužalodamas savęs.

Augiaus raizdinuose atsiveria Žemaitijos buitis, kai kurie jos aspektai. Ta suakmenėjusi, "suamžinėjusi" buitis meninėje išraiškoje kelia nerimą. Ir sunku pasakyti iš kur tas nerimas? Gal todėl, kad toji buitis nejudė, istoriniam laike viskas keičiasi. Gal čia ir bus paneististiškai nusiteikusias Žemaitijos žmogaus ir jo dailininko tragedija.

Augiaus ksilografijos darbų monografiją sudarė Algirdas Kurauskas ir Vytautas Saulius, išleido Danutė Augienė, tekstą rinko M. Morkūnas Printing Co., foto ofseto darbus atliko Litho Art Studio, spaudė Progress Printing Company, knygriškyklos darbai -- Zonne Company, knygos projektas -- Algirdas Kurauskas.

Knygos tiražas 1000 egz., kaina \$17,50.

Daugelio buvau klausas, kur būtų galima Augiaus monografiją nupirkti, deja, nieko negalėjau pasakyti, nes leidėjos adresas nežinomas. J. K.

GRYBAUTOJOS.

P. Augius

* Kazys Barėnas, gyvenęs Londone, Anglijoje, sulaukė 60 m. amžiaus. Jo gimtadienio proga buvo apžvelgtas jo įnašas į lietuviškąją raštiją. Poetės Audronės Onos Balčiūnienės namuose, Newark, N. J., sausio 14 d. Kazys Barėnas buvo pagerbtas. Daugiausia nuopelnų jam buvo skiriama už Nidos spaustuvės ir leidyklos išlaikymą Londone. Jis redagavo Pradalges, Europos lietuvių, Nemuno aidą, Bendradarbiavo Panevėžio balse, Kultūroje, Žaidre, Vaire, Lietuvos aide.

Dėl paskaitos - Amerikos lietuvių šimtmečiui paminėti

DR. JUOZAS JAKŠTAS

Praeitų metų svarbiausias įvykis mūsų JAV bendruomenėje buvo, be abejo, kultūros kongresas. Visai suprantama, kad apie jį nemaža rašė mūsų spauda, svarstė jo darbų tvarką ir vertino kalbėtojus -- paskaitininkus. Paltetė, žinoma, ir "vyriausius" paskaitininkus, kurių vienu ir man teko nelaimė būti.

Vieni kongreso aprašinėtojai tenkinosi paminėti vien paskaitos turinį trumpai, kiti paleido kritiškas smerkiančias pastabas. Tarpe tų pastabų, kurias aš ramiai priimu, (nes laikau jas pagrįstas), man ypač pasirodė taiklūs p. V. Širvydo (Vienybė 25 nr. 1967 12 8 d.), kur jis sako: "Istoriko Jakšto paskaita apie lietuvių šimto metų išsivilą Amerikoje, rodos, jam buvo per sunki tema". Vykusios p. Širvydo pastabėlės paskaitintas rašau šį kaip ir pasiūlykimą (ne pasiteisinimą!)

PASKAITOS KILMĖ

Praeitų metų pavasarį gavau iš dr. J. Puzino laišką, kuriuo jis Kultūros Tarybos vardu kvietė mane atnešančiame kultūros kongrese skaityti paskaitą "merikos lietuvių šimtmečio atžvalgoje" tema. Dar pridūrė, kad aš numatytas "pagrindiniu paskaitininku", nes kongrese norima paminėti Amerikos išsivilą šimtmetis.

Ta kultūros kongresui pasirinkta pagrindinė tema man pasirodė kiek keistoka. Juk tam reikalui turėtų būti kokia daugiau programinė, o ne istorinė tema. Pagrindinis paskaitininkas kultūros kongresui turi liesti dabartinius visuomeninius, tautinius ir kultūrinius dalykus ir pridurmai mesti žvilgsnį į ateitį. Kodėl praeitis? Atrodė, Amerikos lietuvių šimtmečio išvakarės neturėtų nustelbti įprasto kultūros kongreso tikslo.

Kai vėliau patyriau, kad pagrindiniu paskaitininku dar kviečiamas kitas (dr. J. Girnius), supratau, kad jis skirtas pagrindiniu kalbėtoju. O mano paskaita, masčiau sau, bus pridėtiniam bendram posėdžiui, skirtam mūsų Amerikos išsivilą šimtmečiui paminėti. Įvyko, kaip žinoma, kitaip.

Dėl stulomos paskaitos, teko apsispręsti. Aiškiai numaniau, jog šį, kad ir istorinė tema, turėtų liesti kokius bendrinius dalykus, sakysim, vedamąsias idėjas, o ne vien paskirus faktus. Apie Amerikos lietuvių, turėtų būti pasakyta kas nors esmingo, nedėstant jų istorijos.

Man, šįsiam istorijos mokslus prieškarinėje vokiečių mokykloje, rodėsi apsispręsti, atseiti, parašyti pranešimą išsiverčiant be paskirų istorinių faktų. Mat, ana vokiškoji mokykla, pagrįsta tokių garsenybių, kaip L. Rankės, G. Waltzo ir kiti, mokė, kad istorikui neleistina kurti kokius bendrinių sąvokų, samprotauti visuomeninius klausimus, kurie nepagrindžiami konkrečiais istoriniais faktais, tariant, pačia istorine tikrove. Apibendrinimai tegalimi tik juos išvedant iš pačių istorinių faktų. Istorikui neprivalu samprotauti ar kokias išvadas bei teiginius daryti už istorinių faktų ribų.

Talkydamas šiuos iš savo mokyklos išsineštus principus man duotai temai, klausiau savęs, kokias bendrines mintis galėčiau dėstyti klausytojams apie Amerikos lietuvių praeitį, kurios turėtų pagrindo jų gyvenimo faktuose. Man buvo suprantama, kad iš faktų daryti tinkamas išvadas (kad jų įsakmiai ir nesuminint) reikalingas geras Amerikos lietuvių praeities pažinimas, ko man, daugiau Europos istorikui, trūksta.

Taip samprotaudamas, mielam Jonui, mano Ukmergės gimnazijos jaunesniam draugui, ilgai delsiau atsakyti. Žinodamas, kad mano neigiamo atsakymo atveju, jis nepaliks manęs ramybėje (kaip jau parodė anksčiau buvęs nuotykiš), sutikau tik sąlyginiai. Parašiau, kad bandysiu sudurstyti paskaitą ir prieš kokių porą mėnesių iki kongreso jam ar visai Tarybai pasiūlysiu aprobuoti ar atmesti. Atmetimo atveju, tariasi, bus pakankamai laiko kitam paskaitininkui susirasti. Kai vėliau iš dr. Puzino gavau pastabėlę, kad jis laukias mano paskaitos, turėjau imtis ją lipdyti.

APIE AUTORIŲ

JUOZAS JAKŠTAS, istorikas, kilęs iš Lietuvos. Istorijos doktorato laipsnį gavo Vyt. Didžiojo Universitete 1938 m. JAV atvyko 1949 m. ir apsigyveno Clevelande.

PASKAITOS PLANAVIMAS

Esu praręs, prieš pradėdamas kokią paskaitą ar rašinį, daryti įžangą. Kadangi paskaita bus kultūros kongrese, tai sumojau grybštelėti kiek istorijos platybę ir pažymėti, jog tarp migracijos ir kultūros vystymosi yra istorinis ryšys. Šis nukrypimas, ir dar pačioje paskaitos pradžioje, prisipažįstu, buvo klaida. Gerb. E. Šulaičio kritiška pastaba Vienybėje (1967 11 25 d.), kad tai buvo "istorija nuo Adomo ir Jievos" visai vietoje. Jis išreiškė vidutinio klausytojo nuomonę.

Antras taip pat kritikos vertas dalykas -- Kurcijus. Pasišoviau paliešti jį todėl, kad jis kai kieno laikomas pirmuoju žymiu lietuviu Amerikoje ir net siūloma nuo jo pradėti mūsų imigraciją į šį žemyną. Antras motyvas, mūsų daktarų išleista monografija apie Kurcijų surišta su jo daktaro disertacija. Norėta visuomenę supažindinti su tuo veikalu ir kartu priminti tą XVII a. lietuvių šlame žemynė. Kadangi šaltinių žinios apie jį fragmentariškos, tai jos ir pavaižduotos keliomis pastabomis, primenant šaltinių duomenis. Pastabos tegalės būti suprantamos gal tik istoriškai galvojančioms klausytojoms.

Perėjus prie pačios temos, Amerikos lietuvių, pirmiausia rūpėjo aiškintis, kaip ta 1868 metų išsivilą pradžios data atsirado. Juk minint išsivilą šimtmetį, maniau, esą reikalinga pažymėti, kodėl tai daroma ir dar -- kultūros kongrese. Čia ir buvo daugiau smulkmeniškias dėstymas, sumininnt eilę faktų. Iš tų smulkmenų stengiasi ištraukti išvadą, kad 1868 m. data yra sutartinė (arbitralinė) ir pirmos masinės lietuvių emigracijos metal nesusekami.

Vėl buvo grynai istorinis dėstymas, kur iš paskirų faktų stengiasi išvesti bendrinius sprendimus.

Toliau sekė, gali sakyti, centrinis paskaitos dalykas, kuriam antraštė būtų: Lietuvos atspindys Amerikos lietuvių organizacijoje ir spaudoje.

Dalykas buvo įkvėptas, prisipažįstu, dabar mūsųose ginčijamo bendradarbiavimo klausimo. Stengiasi parodyti, kaip pirmųjų Amerikos lietuvių organizacijose, spaudoje ir net gyvenimo būde atsispindėjo tuo metu vyravusi dvasia Lietuvoje. Grindžiant tą vedamąją mintį konkrečiais faktais pirmiausia atsizvelgti į kurtas bendras su lenkais organizacijas, parapijas. O tai daryta todėl, kad Lietuvoje tuo metu lenkybė buvo pranokusi mūsų tautą ir su lenkais artimai bendrauta. Tai rodo 1831, 1863 m. sukilimai, kada iš vien su lenkais kovota prieš rusus. Cituotame kun. Antano Mackevičiaus, lietuvių 1863 m. sukilimo vado, pareiškime gražiai atsispindi lietuvių ir lenkų bendradarbiavimo dvasia. Ta pati dvasia žymi ir pirmuosius Amerikos lietuviuosius.

Praslinkus lygiai 20 metų nuo 1863 m. sukilimo, lietuvių nuotaika lenkų atžvilgiu pakitėjo. Jos pakitėjimą įrodinėju "Aušros" pasirodymu ir ypač cituota dr. J. Basanavičiaus polemikos su Dziennik Poznanski ištrauka (1883 m.) Kintantis požiūris į lenkus Lietuvoje atsispindėjo Amerikos lietuviuose. Tvarausko ir Šliūpo susikirtimas Unijos redakcijoje ir jų išsiskyrimas derėjo istoriniu faktu tam bendriniam teiginiui įrodyti. Kaip Lietuvoje išėjo priešingos pažiūros į lenkus A. Mackevičiaus ir dr. J. Basanavičiaus pareiškimuose, taip Amerikoje Tvarausko ir Šliūpo kviirče.

Kai rašiau paskaitą, tam kviirčui tegavau pasinaudoti straipsniu Margutyje (1961 m. geg. m.): Pirmieji laikraščiai -- pirmieji vargai ir paties Šliūpo 1926 m. parašytas atsiminimai apie Uniją. Vėliau gavau Vilniuje leidžiamos serijos "Literatūra ir Kalba" V tomą, kur Vairo-Račkausko paskelbti keli laiškai Šliūpo jo sužadėtinėi L. Mallinauskaitėi. Ten vienas laiškas, rašytas 1885 IV 20 d., atseiti, paties kviirčo su Tvarausku metu (nes po 7 dienų, bal. 27 Tvarauskas išmetė Šliūpą iš redakcijos), kaip tik plačiai kalbą apie reikalingą skirtingus lietuviams nuo lenkų. Panaudojus tą laišką ir dar Šliūpo apie tą laiką parašytą knygutę Polacy i Litwini, būtų galima išsamiau pavaižduoti, kaip ta "Aušros" dvasia atsispindėjo Amerikos lietuviuose. Jos poveikyje lietuvių llovėsi stoti į lenkiškas organizacijas ir su jais kurti bendrąs parapijas.

Nelengvai man sekėsi vystyti pasirinktoji tezė Amerikos lietuvių kultūrinės veiklos faktais. Suminėju laikraščius, leistus Šliūpo ir kiti, kuriems rūpėjo lietuvių, aplamai, o ne vien Amerikos lietuvių. Plačiau stabtelėjau ties leistomis knygomis, skirtomis taip pat ir Lietuvai. Amerikos lietuvių rūpestis visa lietuvių ypač aiškėja iš jų užmojų spausdinti veikalus parašytus Lietuvoje (ar kitur) ir ilgus metus rankraščiuose trūnijusius. Pirmiausiai išspausdintą Š. Daukanto istoriją įsakmiai pažymėjau Vienybės lietuvininkų nuopelnui. Draugo korespondentas tikrai suklydo, jei ją priskyre Tėvynės Mylėtojams.

Iš tezės, kad Amerikos lietuvių visuomeninė ir kultūrinė veikla vystėsi visos lietuvių ženkli ir Lietuvos buitis jiems visuomet rūpėjo, vedžiau pavyzdį dabarčiai ir ateičiai. Kokioje padėtyje Lietuva bebūtų, Amerikos lietuviams, sekant savo pirmąjį pavyzdį, visuomet reikėtų rikiuoti politinę, visuomeninę ir ypač kultūrinę veiklą atsizvelgiant į jos reikalus. Amerikos lietuvių bus tol gyva, kol ji palaikys ryšius su senąja tėvyne.

NEPALANKI PASKAITAI APLINKA

Kaip jau minėta, savo paskaitą laikiau skirtą pridėtiniam ir dar iškilmingam posėdžiui Amerikos lietuvių šimtmečiui paminėti. Bet padaryta kitaip. Ji įterpta į eilinį kongreso baigiamąjį posėdį, kur pirma svarstytos įvairios primamos rezoliucijos. Jų svarstymas gerokai užtrūko (Be to, ir posėdis pradėtas su pavėlavimu). Man leista skaityti

paskaitą, kada klausytojai, susirinkę daugiausia iš bažnyčių po pamaldų, laukė posėdžio galo. O dar gerai jų daliai rūpėjo turėti pakankamai laiko parvykti namo, paplėtauti, persirengti ir operą nuvažiuoti. Šiose aplinkybėse atsistojęs tribūnoje ir klausytojams nepristatytas su paskaitos tikslo paaiškinimu, pasiūtav lyg tas Pilypas iššokęs iš kanaplių... Ne vienas salėje sėdėjęs gal klausė, kokiems galams šį paskaitą įtraukta į posėdį, kurio pabaigos laukiama. Tai numanydamas, kartu jutau lyg aversiją paskaitai ir stengiausi pasirašytą tekstą trumpinti, žiūrėdamas į laikrodį. Suprantama, kad paskaitai dėl to trūko sklandumo ir nuoseklumo. Pridėjus prie šio formalinio trūkumo dar paskaitos nelengvą turinį su istorinėmis apygausiomis datomis, darosi suprantama, kad klausytojai gavo įspūdį, kurį Laisvosios Lietuvos korespondentas nusakė smerkiančia fraze: "nuobodi ir neįdomi" (paskaita). Jis buvo telsingas.

KAS TIKRA - PROTINGA

Aplamai, paskaitą laikau nevykusią, nes nepataikyta į publikos skonį. Kongreso vadovybė, nesudariusi jai skaityti deramos aplinkos, jos įspūdį dar sumenkino. Šiuo pasiūlykimu man kaip tik ir rūpėjo pasisakyti, ko siekia paskaitą planuojant ir todėl nepasiekta. Be to, norėta prisipažinti pažymėti, dėl ko pasipylė spaudoje kritiškos pastabos ir kartu jas pateisinti. O jų pateisinimui dar galia priminti garsų Hegelio posakį: "Visa kas tikra (Das Wirkliche) yra protinga, kas protinga yra tikra".

mes

Atkelta iš 6 psl.

sušaukta senų spaudos vilkų konferencija J. Bačiūno vasarvietėje; nors apie šiuos vilkus Tėviškės Žiburiai aną dieną išnešė tokį nuosprendį: "Kol laikraščių redakcijose sėdės seniai, neatrodo, kad mūsų spaudos doros lygis pagerės".

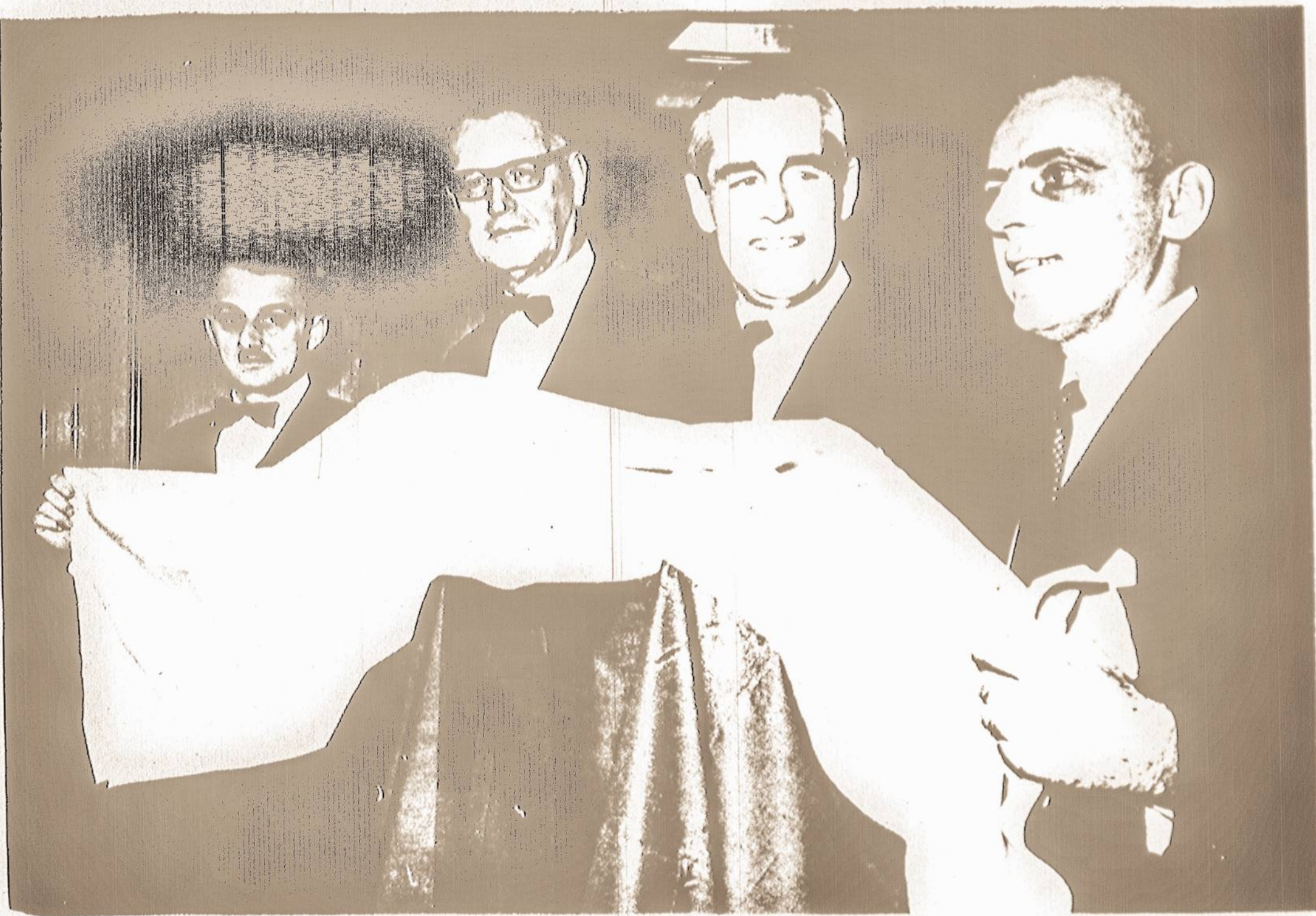
Pernai Lietuvoje, sakoma, koncertus ir teatrus lankė apie 2,237,000 bilietus pirkusių žmonių. Iš knygynų knygų skaityti ėmė 1,777,000. Kompozitoriai parašė 5 naujas operas, o tapytojai skulptoriai sukūrė 537 dalykus.

Žagarėje gimęs, sakoma, tikras Kiprui Petrauskui įpėdinis, Virgilijus Noreika pasakoja: "Esu operos solistas. Mokiaus ir toliau mokinsiuos pas geriausius dainavimo meistrus Italijoje. Jau dainavau ne tik Lietuvoje, bet Lenkijoje, Čekoslovakijoje, Vengrijoje, Rumunijoje, rytų Vokietijoje, Suomijoje, Italijoje, Anglijoje ir Kanadoje".

Nedainavo tik Amerikoje, kur gyvena trečdalis mūsų tautos. Nestebėtina, jei šiam trečdaliui (kurio 90-tas nuošimtis yra čia gimę, ar pirm 1945 metų atvykę lietuviai) ima pabosti senų vilkų lakštingalishkos giesmės apie kultūrejančiai Lietuvai vis atsukimą nugaros, vietoj draugingo veido ir prieteliškos rankos.

Jau visu rimčiu svarstoma, ar gi tautinei dvasiai naudinga Lietuvos talentams save parodyti Londone ir Romoje, bet ne New Yorke ir Chicagoje?

Kazys Binkis syki tarė: "Esame 'karalių' tauta!'" Bet ir karaliams, kaip eiliniams, reikalinga, poetės Degutytės žodžiais, "Judėjimo, kovos ir kelio į kur nors".

LIETUVOS TRISPALVĖ VĖLIAVA, kuri plėvėsavo virš Mineola (Long Island) apskrities valdybos rūmų. Eugene H. Nickerson, apskrities viršininkas, Vasario 16 d. proga priėmė ir lietuvių delegaciją. Iš kairės - Aleksandras Vakse-
lis iš Richmond Hill, N. Y., Lietuvos Gen. Konsulas Anicetas Simutis, Eugene H. Nickerson ir Kęstutis Miklas iš Plainview, N. Y., kurio iniciatyva tai buvo padaryta.

KLEBONŲ PAGERBIMAS

Praėjusiais, 1967 metais Brooklynso vyskupo patvarkymu kun. Norbertas Pakalnis -- ilgametis Apreiškimo par. klebonas buvo atleistas nuo didžiausios lietuviškos parapijos Brooklynso administravimo pareigų. Jam buvo suteikta klebono emerito, kitaip sakant, garbės klebono titulas, o naujuoju administratorium -- klebonu paskirtas kun. Juozas Aleksišūnas, buvęs Angelų Karalienės parapijos klebonas.

Šie vyskupo patvarkymai lietuviškoj visuomenėj susilaukė įvairių komentarų, kurie buvo nedraugingi vyskupijos atžvilgiu ir visai pelnytai. Kai po Visuotinio Bažnyčios susirinkimo buvo aiškiai užakcentuotas nacionalinis momentas, tai airiškos-itališkos įtakos panoro mažesnių -- netaip skatlingų tautybių -- tautinės aspiracijas malšinti.

Be kovos, tyliai, buvo priimti ir tolimesnieji nauji pertvarkymai: buv. šv. Jurgio parapijos klebonas tapo perkeltas į Angelų Karalienės parapiją -- jos administratorium, kun. Pakalnis tapo perkeltas į Viešpaties Atsimainymo par. Maspeth -- vikaro pareigoms. Šis paskyrimas buvo naujiena, kad į parapiją, kur nelabai "dypukai" kunigo "saviškio" tikėjosi, paskirtas naujos imigracijos atstovas. O kun. Kruzo perkėlimas buvo linksmas sutiktas naujųjų ateivių, sakė -- nebebus nepalankumo DP atžvilgiu iš bažnytinio tarno.

Susitaikius su įvykusiais faktais parapijiečiai sukruto savuosius klebonus pagerbti.

1967 m. spalio 15 d. Angelų Karalienės parapijiečiai suorganizavo sutiktuves kun. Petrauskui ir išleistuves kun. Aleksišūnui. Šių metų vasario 4 d. Apreiškimo parapijos draugijos suruošė kun. Pakalnio pagerbtuves ir kun. Aleksišūno sutiktuves.

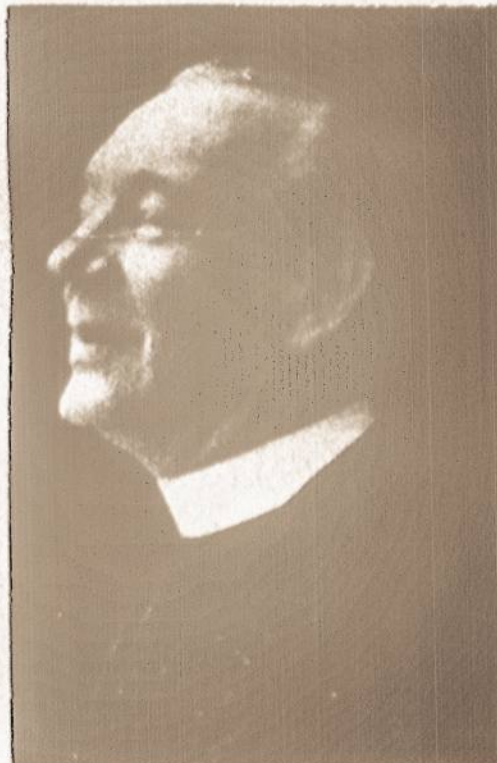
Iškilmes pradėjo komiteto pirmininkas F. Lučka, kuris savo kalboje pažymėjo šių pagerbtuvių reikšmę ir pietums vadovauti pakvietė muz. Algirdą Kačanauską -- parapijos vargoninką. Trumpą žodelį taręs A. Kačanauskas paprašė pravesti meninę programą akt. V. Zukauską. Jis linksmiai nuiteikdamas susirinkusius pristatė programos pildytojus: jaunimo atstovus Balnytę ir Bružinską -- deklamatorius, solistes Louise Sinkevičienę ir Lionę Juo-

dytę. V. Zukauskas pietautojus prajuokino iki ašarų savo perdavimu satyrinės poemos apie Dypūtį Kriukutį. Meninę programą baigė Apreiškimo par. choras, diriguoju A. Kačanauskui ir akomponuojant muz. L. Stukui, kuris sudainavo 6 lietuviškas dainas.

Pietus pradėjo prel. Kemežys sukalbėdamas maldą. Akademinėj pagerbimo dalyje prof. J. J. Stukas kalbėjo ne tiek apie klebonus, kiek apie lietuviybės išlaikymą Apreiškimo parapijoje, apie jo reikalingumą, apie lietuviškos parapijos reikšmę. Nurodė net reikalą savais, tautiniais interesais nebijoti paklabinti vyskupijų duris ir prakalbėti už savo interesus. Gražų pavyzdį davė iš Pensilvanijos lietuviškų parapijų gyvenimo. Gana bijoti kūrįj sėdinčio svetimtaučio, kuris gal nėra

KUN. JUOZAS ALEKSIŠŪNAS

KUN. NORBERTAS PAKALNIS

tinkamai informuotas apie lietuvių tikinčiųjų reikalavimus ar pagėdavimus.

Cia reikia pilnai sutikti su prof. dr. Stuko mintimis ir pridėti, kad užtenka "tylios lietuviškos bažnyčios" idėjos, o reikia susiprasti ir pasidaryti "kovojančios už savo tautinius interesus bažnyčios" nariais. Tegul svetimtaučiai kūrįjose nemano, kad mes vis tie patys lietuvininkai, kuriuos galima mulkinti, kaip kad buvo anksčiau. Atėjo naujos kartos, nauja inteligentija ir mes nesame blogesni bažnyčios nariai už kitų tautybių žmones. Mes turime savo tautinių aspiracijų į kurias reikia atsižvelgti.

Gražią ir išsamią apžvalgą apie kun. kleboną Pakalnį padarė kun. Pakalnis, per 17 m. buvęs vikaru Apreiškimo parapijoje. Buvo suminėti ir kiti sveikintojai. Komiteto -- darbuotojų vardu pasveikino p. Balsys.

Zodį tarė ir patys iškilmių garbės svečiai kun. Aleksišūnas ir kun. Pakalnis. Pirmasis -- perėmęs naują naštą, žadėjo lietuvišką dvasią ir toliau puoselėti, jei

STEBĖTOJAS

Dėl aukų Lietuvai laisvinti ragus šiemet surems du "milžinai": ALTas ir VLIKas. Sakoma, nuo 1945 metų ALTas surinkęs per milijoną dolerių. Nestebėtina, jei "naujieji" nori čia pasidaryti "senaisiais", nes jau įgijo Amerikos pilietybės.

Mūsų vyrai dar tik planuoja skubotai parašyti 1900-1940 metų Lietuvos istoriją, o latviai Švedijoje jau išleido 700 pusl. prof. J. Rutkio redaguotą "Latvia -- Country and People". Tai jų Tautinio fondo leidinys, kuriam surinkta \$14,000 aukų. Parduvinėjamas po \$20.

Dirva rašo: "Privalu įsikalti į galvas, kad deklaracijų ir deklamacijų priemonėmis 1948 sukaktuvinus metus praleidę, ne kažin ką atsieksime". Daug daugiau būtų atsieksa, jei 50,000 lietuvių sukaktuviniais metais atsilankytų Lietuvoje. Pernai ten lankė apie 300.

Kun. M. Valadka susirūpino SLA ateitimi ir mano, ji nekokia, nes Sekretorė per daug naudoja telefoną: 1958 metais už \$2,577.69, o 1965 m. -- \$3,859.15. Svarbiausia vieta Susivienijime, tačiau, ne Sekretorė ir jos telefonai, bet Prezidentas ir Redaktorius. Kai ten nėra Bagočių, Račkauskų ir Vitačių, tai telefono sąskaitų sumažinimas Susivienijimo neišgelbės.

Vieną savaitę Vilniuje Operos ir baletu statė: Eglė Zalčių Karalienė (lietuvio), Madame Butterfly, Tosca, Zydrasis Dunojus, Kaukių Balius, Aida ir Lietuvos Paklydę Paukščiai. Ruošia statyti Čaikovskio Mėgančioji Gražuolė.

tik bus parapijiečių, kurie jam padės ir prisidės prie to darbo visais galimais būdais spiesdamiesi apie naują kleboną ir savo lietuvišką parapiją. Pastarasis -- padėkos nuotaikos vedinas, dėkojo už parodytą jam prielankumą vadovaujant parapijai.

Tenka pastebėti, kad Apreiškimo par. buvo lietuvių bendruomenės centru New Yorko apylinkė: čia -- šeštadienine mokykla, čia -- vykdavo tautiniai šokiai, rado vietos repetuoti, čia -- dailininkų parodos, čia -- vaidinimai, čia ir didesnieji renginiai, vakarienės, šokiai studentų, vyčių, čia ir vestuvės, mirties ir pasidėjimo vietos. Ir tai todėl, kad klebono Pakalnio asmenyje gyvai ruseno lietuviška dvasia ir džentelmeniškasis naujųjų ateivių supratimas.

Tikima, kad naujasis klebonas Aleksišūnas pradėjęs lietuviybės darbą ir toliau tęs su nemažesne energija ir savo sugebėjimais prisidės šiam židineliui išlaikyti tiek parapijoje, tiek ir visuomeninėje lietuviškoj veikloj.

Iškilmingi pietūs buvo baigti malda, kurią sukalbėjo T. J. Liauba, OFM ir po to pranešė liūdną žinią: mirė kun. Lionginas Jankus, Balfo reikalų vedėjas.

Žinia sudrumstė besibai giančias iškilmes. Visi skirstėsi į namus prislėgtų nuotaikoj.

MIKLAS DALYVIS.

humoreska

Gyvenimas iš linksmosios pusės, kai Lietuva buvo nepriklausoma

Iki šiol mes vis stengiamės atsistoti kultūringų Europos valstybių tarpan. Per vienuolika nepriklausomybės metų stengiamės. Mūsų aukštesnioji visuomenė frakus siuvo, cilindrius pirkė. Ir vis dėlto pažvelgsi į kurį nors aukštesniąją visuomenę -- iš po frako krakmoluotos krūtinės šlaudinę pastogę kyšo, iš po cilindrio klumpę lenda...

Kai kurios sviesto mačiulios aukštesniosios mūsų visuomenės žmonos vienuolika metų kentė matydamos, kad jų vyrai nepriklausomybės statytojai, valgo žuvį su petiliu ir vis manė -- pasitaisys, apsitrins, aplinkuma apdailins. O dvylikaisiais nepriklausomybės metais žmonos kai pamatė, kad jų vyrai žuvį valgo vis su petiliu ir prie buljono stengiasi palmti juo didesnį torto šmotą, pradėjo alpti.

Gal ir iki šiol tamsoj ateity būtume bebraidę, jei nebūtų užplūdusios ir Europos civilizacijos bangos.

Šiomis dienomis iš Europos pro Virbalį atplūdo viena tokia civilizacijos banga Pilypo Sunkos pavidale.

Sunkos asmenišką gyvenimo nellesime, bet kas Sunkos -- Sunkai: malonus jis vyrukas. Europą, galima sakyti, išblusinėjęs ir bet kam nemiktėjęs pasakys, kuriam Paryžiaus restorane mažiau akylūs kelneriai, kuriam Londono stuvėjui lengviau įpūsti miglą į akis ir kuriam Romos viešbuty išiešančius mažiau kontroliuoja.

Kaip tik išgirdo apie naują civilizacijos bangą mūsų aukštesniosios ponios, tuoj visos ir nutarė: štai kas mus gali Europos tautų šeimynon nuvesti! Vadinas, kad vyrai prie buljono torto nebeimty ir iš po jų frako šlaudinę pastogę nebesimatytų. Aukštesniojo visuomenėj prasidėjo tikras daktilis, o pas Kiošius tai net su figūromis.

Kiošienė, moteris išauklėta, galima sakyti inteligentė, -- jei ne viena yda: neraštingumas, -- 11 metų mokė savo vyrą kaip gero draugio laikyti rankas kelnų kišenėse ir kaip daryti su alkūnėmis sėdint už stalo, ir jokių vaisių! Jau Kiošienė buvo numojusi ranka ir nebedėjo jokių pastangų pagaminti Lietuvai nors vieną savo vardo vertą ir išauklėtą aristokratą, kai išgirdo gandą apie atplūdusį Sunką.

Kiošienė tuoj savo vyrą už skverno, į kambarį, po raktu ir patį išdulkėjo nežinoma linkme.

O pardulkėdama parsivedė tą pačią civilizacijos bangą. Pilypa Sunką.

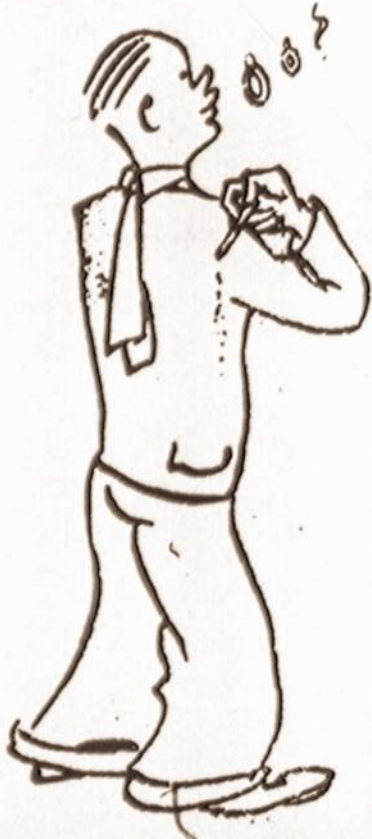
Parsivedė Sunką ir Kiošius pareiškė:

-- Atsisveikink su savo kliauliškomis dienomis.

Nors amžių baigdami turim atsistoti kultūringų Europos tautų tarpe. Vilk vizitę, sėsk anoj kėrtėj ir žiūrėk, kaip elegantiškas gerų manierų žmogus elgiasi.

Kiošys iš po rakto išimtas taip ir įbrido akimis į civilizacijos bangą. Žiūri ir negali atspėti: kur čia bangos priešakys, o kur užpakalis. Dėlto, kad gerbiamojo Europos svečio veldas į vieną pusę nusuktas, o kakloryšis iš kitos pusės parištas.

Kiošys žmogus minkštos širdies, mato -- brangus svečias ir aukštesniosios visuomenės švietėjas skubėjo kakloryšį rišti ir nespėjo atsiskirti reikiamon pusėn, ir sako jam:

-- Atsiprašau už trukdymą ir teikis priimti mano aukštos pagarbos pareiškimą, bet kakloryšį vis dėl to pasitaisyk. Nepatogu su atbulai parištu kakloryšiu. Civilizacijos banga atkreipė savo dėmesį į kėrtę.

-- Pareiškdamas tamstai savo tikro prielankumo jausmus negaliu nepaaiškinti dėl mano kakloryšio.

Atsilikėlių akimis žiūrinčiai mielai sutiks su tamstos nuomone, kad jis atbulai parištas. Bet nepabuvoje svečiuos pas markizą de la Kaunkul jie savo tokioms išvadoms neturės jokio pagrindo.

Tai naujausia mada, kuri apvers aukštytyn visą senąjį pasaulį. -- Atsakė Sunka.

Kiošienė vyrui mirkt: -- kad man nuo ryt dienos būtų kakloryšis antraip parištas.

Pasuko Kiošys ant šono savo kakloryšį ir vėl sėdi, šviečiasi.

Svečias traukia sau papirosus ir krečia pelenus ant grindų.

Kiošienė greitą patarnauti: pakyšt peleninę. Civilizacijos banga net nusipurtė.

-- Ar tamstai teko šiomis dienomis važiuoti anglų geležinkeliais, pirma klase? Neteko? Labai gaila. Ten vagonų grindys kilimais išklotos, ir visi rūkantieji keleiviai krečia pelenus ant žemės. Jokų peleninių!

Kiošienė peleninę švist į šalį, vyrui mirkt:

-- Kad man, -- girdi, -- nė vienas pelenas ne ant grindų nenukristų...

Kiošys iškratęs pypkelę ant grindų vėl kiurkso.

Pardavė pletus. Kiošienė vėl mirkt vyrui:

-- Žiūrėk, kaip Europa valgo.

Su nepaprasta elegancija ir nuostabių manierų dailumy civilizacijos banga atsisėdo už stalo priešais Kiošienę ir po stalo apačia ištiesęs kojas padėjo ant jos kelių.

Kiošys net pašoko. -- Na, -- pamane jis, -- ar tas vyras viena lėkėtę gaus į galvą ar dvi?

Bet Kiošienė skendėjo laimėj.

-- Ponį gal kiek stebina nepaprasta vieta vis-a-vis kojoms padėti.

Matot, Ispanijoje aukštesnioji aristokratija, dėdama kojas ant

priešais sėdinčių ponų kelių, reiškia jums ypatingą pagarbą, artimą riterišku-

mul... Paaiškino civilizacijos banga.

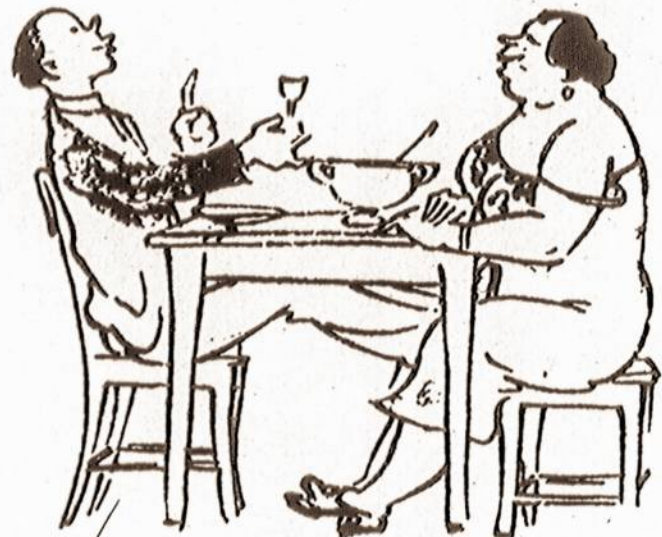
Kiošienė reikšmingai pažvelgė į kiurksantį vyrą. Be žodžio jis suprato jos mintį:

-- Kad man daugiau nesėdėtum už stalo nepadėjęs kojų ant priešais sėdinčios direktorienės kelių...

Iki pat vakarą pas Kiošius ėjo švietimo darbas ir intensyvus europinimas.

Berodant, kaip nepastebimai nusivalyti nosį į staltiesę Kiošys užmigo.

O išaušus rytui Kiošys nušifuotas, žinių bagažu apsišarvojęs, su užpakalin atsuktu kakloryšiu pradėjo naują gyvenimą.

Niekas negali patiekti smulkių žinių, kaip Kiošius sekasi vykdyti aristokratiško gyvenimo programą.

Tik vienas dantistas sakėsi dėjęs Kiošius tris naujus dantis, vieton ne savo noru iškristusiųjų.

PARKE...
- Gal malonėtumėt pasislinkti į aną pusę, kur jau išdažyta?

Haven Realty

Perkant - Parduodant Namus ar Išnuomojant Butus
Apdraudos

federalinių ir valstybių (Income Tax) užpildymu, pirktiui piniginių perlaidu (Money Orders) ir įvairiausiais kitais reikalais, - kreipkitės į

HAVEN REALTY & INSURANCE
87-09 Jamaica Ave. Woodhaven 21, N.Y.

VI. 7-4477

Joseph Andrušis Travel Bureau

BILIETAI PARDUODAMI VISOMIS SUSISIEKIMO PRIEMONėmis Į VISAS PASAULIO VIETAS.

Atdara kasdien nuo 9 v. r. iki 9 v.v.

Winter Garden Tavern Inc.

1883 Madison Street
Brooklyn 27, N. Y.
Tel. EVERgreen 2-6440

VYT. BELECKAS
Savininkas

SALĖ VESTUVĖMS IR KITOKIOMS PRAMOGOMS. BE TO, DUODAMI POLAIDOTUVINIAI PIETŪS.

Pirmos rūšies Lietuvos maistas prieinama kaina.

Park Florist

Gėlės pristatomos į bet kurias pasaulio vietas.

Mr. and Mrs. Matthew MAŽEIKAS

80-15 JAMAICA AVENUE Woodhaven 21, N. Y.

Virginia 9-3112

moterims

APIE ŠUKUOSENA

Mes anksčiau kalbėjome, kad velti plaukus nebemadinga. Tačiau dar nemažai moterų vis dėlto plaukus velia. Suprantama, kokią reikšmę moteriai turi šukuosena. Tačiau ji svarbi ne tik veidui, bet ir bendrai moters išvaizdai. Tuo tarpu dar yra daug moterų, kurios taip priverčia plaukus, kad galva pasidaro nenatūraliai didelė. Kažkodėl mažos, smulkios moterys, ypač jaunos mergaitės, mano, kad užgaitima padidinti aukštą šukuoseną. Didžiulė galva jokiu būdu netinka smulkiai figūrai ir ypač figūrai su siauru ir trumpu siūnu. Tokia galva tarsi nustumia gražią figūrą; taip pat ji nepadedą ir blogai figūrai, griaudama tai, ką mes jau keletą kartų pabrėžėme, — proporciją.

Be to, šukuosenos neatskirs nuo veido. Smulkių bruožų veidas dingsta prie smarkiai suveltų plaukų, o stambių bruožų — atrodo dar grubiau. Todėl čia irgi reikia atminti proporcijas ir balansą, o ne akiai sekti madą. Moterims, turintioms trumpą kaklą, nereikia nešioti ilgų plaukų; moterys su neaukšta kakta turi atsisakyti karčiukų; plačia veidams reikia šukuoti plaukus ant ausų ir, atvirkščiai, moterims su siaurais, ilgais veidais tinka

purūs plaukai. Žinoma, ir čia reikia jausti saiką ir skonį.

Veide labiausiai dominuoja akys. Ir todėl ryšium su mada kyla dar vienas svarbus klausimas:

GRIMUOTI AR NEGRIMUOTI AKIS?

Suprantama, kad grimo funkcijos yra išryškinti natūralų veido grožį. Tačiau kai kurios jaunos moterys ir merginos, akiai sekamos mada, naudoja tiek daug grimo, kad jis dar labiau išryškina jų veido trūkumus. Štai vienas pavyzdys: jauna mergina, turinti ilgus kaštoninius plaukus ir gražias apskritas akis, tiršiai

prisitępa blakstienas ir vokus ir pratęsia akių liniją, kuri visiškai netinka jos natūraliai apskritų akių formai. Natūralus akių formos grožis dingsta visiškai joms netinkančiuose rėmuose. Mergina atrodo liguista ir prislegta, tarsi ji ką tik persirgo sunkia liga.

Vadinasi, grimą reikia naudoti atsizvelgiant į akių formą, moters amžių ir, visų pirma, su saiku.

Ir štai kokios iš viso to seka išvados: nepažeisti figūros proporcijų, mados ir amžiaus santykio, nesudaryti galvos ir kūno disproporcijos, mokėti pabrėžti savo veide tai, kas patraukliausia.

Šios pastabos, žinoma, neišsemia visų klausimų, kurie siejasi su mada ir aklu jos sekimu, bet tai, gal būt, priverts kai kurias moteris susimąstyti. O tai labai svarbu.

JI REKLAMUOJA KOJINES — Audrey Butway (Audronė Butvidaitė) iš Hillside, N. J., apie kurią neseniai rašė dienraštis The New York Times, dirba J. P. Stevens & Co. eidama garšinių direktorės pareigas. Ši 25 metų amžiaus lietuvaitė gimusi Lietuvoje, buvusi Vokietijoje, 1949 m. atvykusi į Ameriką su tėvais. Anksčiau New Yorke dirbo, kaip modelis. Mokslus baigė Tuft's Jackson kolegijoje, kur studijavo biologiją.

Persitvarkė New Yorko

Lietuvių Dailininkų Sąjunga

Sausio 27 d. N. Y. Lietuvių Dailininkų Sąjungos susirinkime peržiūrėti Sąjungos įstatai ir prieita išvada: dailininkui pirmoji ir vienintelė pareiga yra būti dailininku.

Pastebėta, kad 1952 metais kūrimosi įkarštyje dailininko vardas liko tik sąlyga, bet nebūtinai pareiga. Organizacinis VEIKIMAS buvo laikomas vieninteliu Sąjungos gyvenimo pateisiniu. Sąjungai buvo uždėta valstybinės apimtys našta, kurios ji niekuomet negalėjo ir negalės pakelti.

Atsižvelgiant į gyvenimo sąlygas, nutarta sumažinti valdybos narių skaičių ir Sąjungos narių atpalaiduoti nuo visų techninių būtenybių, paliekant ji laisvą profesionaliam darbu.

N. Y. Lietuvių Dailininkų Sąjunga ateityje tvarkysis gynai profesinės organizacijos pagrindais, tenkinsis narių moraline parama ir profesinės sąjungos pavyzdžiu rūpintis dailininkų profesiniais interesais sąlytyje su kitomis lietuviškomis organizacijomis bendrame išeivijos kultūriname gyvenime. Į Sąjungą kviečiami visi ir visų krypčių dailininkai gyveną New Yorke ar už jo ribų.

1968 metams New Yorko Lietuvių Dailininkų Sąjungos valdybą sudaro: Pranas Lapė — pirmininkas, A. Kašubienė — sekretorė, A. Elskus — įždininkas. Nario mokestis \$5 metams. Buvę N. Y. Lietuvių Dailininkų Sąjungos nariai, bet nesusimokėję nario mokesčio gali tai padaryti iki 1968 metų kovo 1 d. atsiųsdami čekį sumoje \$5 A. Elskui, 102 East 22nd St., New York, N. Y. Taip pat prašomi pranešti savo adresą, kuris ateityje įgalins N. Y. Dailininkų Sąjungą palaikyti ryšį ir, reikalui esant, suteikti visas narius liečiančias informacijas.

PRANAS LAPĖ
N. Y. Lietuvių Dailininkų Sąjungos Pirmininkas

ADVOKATAS

C. A. VOKET

(VOKIETAITIS)

41-40 74th Street
Jackson Heights, N. Y.

Telefonas: NEWton 9-6630

ATEITIS MEDIKO AKIMIS

Demografinė spėja, kad jei mūsų eros pradžioje Zemėje gyveno 250 milijonų žmonių ir dabar jų skaičius peržengė 3 milijardus, tai apie 2000 metais mūsų senutės planetos gyventojų skaičius viršys 7 milijardus. Architektai svajoja, kad tuomet bus pastatyti namai-miestai, kurių aukštis sieks 2 mylias į aukštį ir juose gyvens po 500 tūkstančių žmonių.

Skraidymo technikos išradėjai žada sukurti tokias skraidymo priemones, kad žmogus galėtų jomis skraidyti 20 tūkstančių mylių per valandą greičiu.

Kaipgi atrodys pasaulis tada mūsų, medikų, akimis? Tikimės, kad iki to laiko bus įveiktos didžiausios žmonijos giltinės — įvairios infekcinės ligos, miokardo infarktas ir vėžiniai susirgimai, kad bus sėkmingai išspręstos triukšmo ir oro užterštumo problemos.

Smarkiai pasikeitus aplinkai, žmogui iškilis milžiniški prisitaikymo reikalavimai. Dabar net sunku pasakyti, kokių susirgimų tuo-

met sudarys didžiausią pavojų.

Pasikeitus darbo sąlygoms ir aplinkybėms, taps sudėtingesnis ir intensyvesnis žmogaus dvasinis gyvenimas, nes reikės įsisavinti vis didesnę ir įvairesnę informacijos srautą. Jei dar šio šimtmečio pradžioje žmogus, įgijęs specialybę, su savo žinių bagažu galėjo dirbti per visą savo gyvenimą, tai dabar specialistui reikia kas dveji-treji metai savo veikloje iš pagrindų persiorientuoti, o ateityje persiorientavimo terminai dar labiau siaurės. Be to, ateityje žmogus darbe ir buitje bus glaudžiau surištas su kitais žmonėmis. Tai savo ruožtu vėl pareikalaus didelio protinio ir emocinio lankstumo. Ir išvada — didžiausia krūvis teks centrinėi nervų sistemai, kurią reikės formuoti ir grūdinti nuo pačios ankstyvosios vaikystės.

Dabar medikai glaudžiai bendradarbiauja su inžinieriais, matematikais ir kitų tikslųjų mokslo šakų atsto-

vais. Šis bendradarbiavimas naudingas ir, be abejonės, vystysis toliau. Tačiau ateityje turės smarkiai išsivystyti ir medikų ryšiai su pedagogais, psichologais bei sociologais, nes reikės, matyt, padėti žmogui susiformuoti greitą orientaciją ir prisitaikymo savybes nuolat besikeičiančiose darbo ir buities sąlygose.

Tačiau kaip žmogus aktyviai protiškai bedirbtų, kaip jis aukštai ir greitai beskraidyty, žmogaus protinės veiklos suintensyvėjimas jo neatpalaiduos nuo fizinio apkrovimo. Tai, sumanai derinant, žmogaus gyvenimas pasieks jo fiziologinių galimybių ribą, kuri aiškiai viršija 100 metų. Bet, matyt, ir šių dienų žmogaus fiziologinių galimybių riba tuomet bus dar ne riba.

Plačiai žinomi šių dienų mokslo pasiekimai nukleidinų rūgščių sintezėje. Jie duoda pagrindo tikėti, kad mokslininkai išspręs ne tik baltymų sukūrimo laboratorinėmis sąlygomis problemą, bet ir sugebės įvaldyti genetinį kodą, o tai savo ruožtu leis aktyviai reguliuoti norima kryptimi paveldėjimo klausimus, slopinant nepageidautinas, išryškinant norimas ir sukuriant naujas žmogaus savybes.

Nugalėjus imunologinį barjerą, tokie dalykai, kaip žmogaus organų perkėlimas, medicinai nebesudarys problemos. Antra vertus, eilės genetinių profilaktinių problemų išsprendimas sumažins reikalingą žmogaus organus. O žmogaus gyvenimas, tikriausiai, dar labiau pailgės, nes mokslas, be jau minėtų, atvers ir naujas galimybes tobulinti žmogaus organizmą, jo veiklą.

PROFESORIUS
ZIGMAS JANUSKEVIČIUS

* ISNUOMOJAMI kambariai gražiame name ir gražioje aplinkoje. Telefonuokite skambiu numeriu: SP 9-5347.

Nepaprastai pigios kainos

KELIONEI Į LIETUVĄ

ir kitas SOVIETŲ SĄJUNGOS dalis

KAINA TIK

\$518 į Vilnių ir atgal

\$16.00 asmeniui (dieną. Privatus kambarys su vonia (2 asmenims).

Mes parūpiname kelionei bilietus asmenims, kurie atvyksta iš Lietuvos čia apsilankyti.

RAŠYKITE arba SKAMBINKITE

COSMOS TRAVEL BUREAU

45 WEST 45th STREET
New York, N. Y. 10036
Telefonas: CI 5-7711

PRANO BRUČO BRIEDIENOS PUOTOJE, kuri įvyko jo White Horse restorane, Woodhaven. Svečių tarpe - (iš kairės) P. Spūdis, P. Macys, Brodel, S. Petrash, J. Rimavičius, A. Kupcinskienė, dr. J. Stukas, L. Stukienė, B. Spūdienė, J. Valaitis, U. Daunorienė, A. Zalladuonis, M. Akellenė, Ona Petrash, Ona Brodel, Stovl Antanas ir Lilija Sateika su V. Svetkauskis iš Lietuvos.

VIRSUJE - Populiari visuomeninė Bronė Spūdienė, Lilija Kavaliauskaitė, iš Lietuvos atvykęs V. Svetkauskas ir A. Sateika, dalyvavę briedienos puotoje.

KAIREJE - Pranas Bručas, White Horse Taverno savininkas, savo svečių tarpe.

* Marijona ir Jurgis Jokubaičiai, kurie šiuo metu atostogauja Floridoje, siūnčia linkėjimų.

B. Spūdienės išpuodžiai iš Kalifornijos

Bronė Spūdienė ir jos sesuo Marijona Akellenė neseniai buvo nuskridusios į Kaliforniją. Kadangi jos ten turi daug pažįstamų, o Akellenės net du sūnūs tarnauja Kalifornijoje oro laivinių kystės tarnyboje, jos ten ilgokai pabuvojo.

Bronė Spūdienė susitiko daug savo draugų, kurių nebuvo mačiusi per 25 metus; M. ir J. Kilmonius ir jų dukrele, talentingą aktorę Rūtą Lee. Jie labai gražiai išikūrė Hollywoode. Taip pat turėjo progos paviešėti pas Devenius, pasivažinėjo po gražias Santa Monica vietas.

Naujuosius metus sutiko Los Angeles Lietuvių piliečių klube. Susipažino su tos kolonijos lietuviais. Sausio 24 d. buvo pakviesta į SLA 75-tosios kuopos vaišes, tame pačiame lietuvių klube. Kuopos gabus pirmininkas p. Bleksa ir vicep. p. Petratis malonūs ir draugiški veikėjai supažindino ir su organizacine veikla.

Spūdienė ilgiausią buvo sustojusi pas senus priete-

lius p. Bajorus. Su jais ir Kilmoniais prieš daugelį metų drauge gyveno Montrealyje, Kanadoje.

Turėjo progos pasimatyti su sena newyorkiete dr. Aldona Šliūpaite. Kun. Petras Celišius viešnioms iš New Yorko parodė Kalifornijos gražias vietas. Susipažino su kun. K. Urniežium, kuris yra geras dainininkas ir muzikas. Labai draugiški Ponai Aftukai supažindino su veikėjais. P. Valenta savo gražių automobilių pavažinėjo parodydami Los Angeles ir kitas vietas, Pacifico pakraščiuose.

Iš Kalifornijos nuskrido į Seattle, Washington. Čia taip pat lankė gimines ir pažįstamus Czarniekius, Jr. pas kuriuos viešėjo 10 dienų. Viešnagės metu sutiko Zukauskus, Minkus, kurie gražiai įsikūrė.

Tokius savo kelionės išpuodžius papasakojo Brooklynne lietuviams veikėjams ir savo draugijų susirinkimuose.

VINCAS KALVELIS

Mirė seniausios Vienybės skaitytojas

Juozas Petrukaitis-Peterson, gyvenęs 518 Grand St., Brooklynne, buvęs restorano savininkas, mirė sausio 24 d. Pilgrim State Hospital, Long Island, sulaukęs 94 metų amžiaus. Palaidotas sausio 29 d. Alyvų kalnelio kapinėse.

Į Ameriką atvyko į Pottsville, Pa. 1896 m. Iš pirmos dienos susidraugavo su tuometiniu Vienybės Lietuvių laikiniu J. Paukščiu ir Vienybę skaitė iki mirties.

Ar supuolimas, ar prie Vienybės buvo toks prisirišimas, bet Vienybei persikeltant į Brooklyną, persikėlė ir Petrukaitis.

Sirgdamas ir gulėdamas ligoninėje, kai pats jau nepajėgė skaityti, prašė kad Vienybę jam perskaitytų gi-

minatė Agnė Kupcinskienė, kuri rūpinosi velioniu.

Jis kilęs iš Serginės kaimo, Šilavoto valsčiaus, Marijampolės apskrities. Jo žmona mirusi prieš 24 metus. Šeimos nepaliko Liko dukterėčia R. Kupcinskienė.

Mirė A. Ragelis

AUGUSTAS RAGELIS, ilgametis Vienybės skaitytojas, mirė vasario 11 d., Lynbrook, L. I., sulaukęs 76 m. amžiaus. Gillame mūšidime paliko penkis dukras, sūnų, 18 anūkų ir 2 proanūkus. Buvo pašarvotas Perry Funeral Home, 118 Union Street, Lynbrook, L. I. Palaidotas vasario 15 d.

Republic LIQUOR STORE

JUOZAS BRUŽINSKAS
Vedėjas

322 Union Ave. Brooklyn, N. Y.

Tel. EV 7-2089

FILMAI iš LIETUVOS

BROLIAI LIETUVIAI!

Ar jūs norite savo akimis pamatyti Lietuvą?

Jei taip, tai atvykite

Sekmadienį, Vasario 25 Feb.

WHITE HORSE TAVERN

86-16 Jamaica Ave. --- Woodhaven, N. Y.

Pradžią 3 val. dieną. Įėjimas kaip auka \$1.

FILMAS DEMONSTRUOS JONAS GRYBAS

RENGEJAI - LLD 2 APSKRITIS

Namų pirkimo, pardavimo, apdraudos ir visais reikalais kreipkitės į

REAL ESTATE & INSURANCE John Orman Agency

GERIAUSIAS PATARNAVIMAS

Pildomi miesto, valstybės ir federalinės valdžios mokesčių pareiškimai.

110-04 JAMAICA AVE. RICHMOND HILL, N. Y.

Telefonas

Virginia 6-1800

SPORTAS

Edvardas Šulaitis

KULTŪRINGŲ ŽMONIŲ NEKULTŪRINGAS ELGIMASIS

Kaip kultūringi žmonės gali nekultūringai elgtis gerai įrodo straipsnis "Veržimasis į koegzistenciją", tulpęs Lietuvos Fronto Bičiulių politikos žurnale -- į Laisvę 1967 m. lapkričio mėn. numeryje. Tame rašinyje yra liečiama krepšininčių išvyka į Lietuvą ir viskas yra nupasakojama labai vienašališkai.

Niekas nenorėtų, jog tas žurnalas pritarėtų krepšinio išvykai į Lietuvą ar kur nors kitur, tačiau jeigu jau rašo, tai jau priderėtų pasirinkti faktų. Nėra reikalo diskutuoti su to straipsnio autoriumi, duodant pataisymus, kadangi tas rašinys yra tokio pobūdžio, kurį laikome žemiau kritikos. Jeigu to rašinio autorius būtų buvęs bent kiek nuosirdus ir padorus, jis būtų kreipęsis ir į išvykos rengėjus bei Lietuvos buvusius krepšininčius ir davęs "kitą medalio pusę", nebūtinai simpatizuojant šiam įvykiui bei su juo susirūštelėjusiems žmonėms. To reikalauja laisvo krašto spauda ir žurnalistinė etika. Tačiau į Laisvę žurnalo redaktorius spaudos etika yra svetimas dalykas. Linksmi nuteikia, kuri galės būti įtraukta kaip "patriotizmas" skatinantis pavyzdys, parašytas "laisvojo pasaulio" atstovo. Pasiskaitykite: "Išvykos rengėjai, koordinatoriai, palydovai, dalyviai, viešieji ir slaptieji rėmėjai, nežiūrint, kokios būtų buvusios jų intencijos, šiuo žygiu patapo laisvės kovos dezertyrais ir atžymėjo save tautinės ir as-

meninės gėdos žymėm. Jų pareiga negarbingas žymes garbingai nusiplauti".

Gaila, kad į Laisvę bendradarbis (rašinys nepasirašytas, tai, reikia manyti, jog tai redaktoriaus darbas) nedavė sugestijų, kaip galima negarbingas žymes garbingai nusiplauti. O vis dėlto tai būtų įdomu!

SPORTO VADOVYBĖ BUS CLEVELANDE

Gavome pranešimą, kad S. Amerikos liet. sporto sąjungos vadovybės rinkimuose laimėjo Clevelando sąrašas. Į valdybos prezidiumą išrinkti: A. Bielskus, A. Motiejūnas ir A. Barzdukaitė. Taip pat kandidatavo ir Chicago sąrašas, kuris gavo labai mažai balsų ir jo žmonės sudarys revizijos komisiją. Šiame sąraše buvo žmonių, kurie visiškai pasisakė už "nusižengusių" sportininkų (pav. išvykos į Lietuvą dalyvių) disciplinavimą. Vienas iš aršiausiųjų šios grupės žmonių (J. Sočiūnas) tame sąraše nepateko net į pirmąjį penketuką. Taigi visokie mitytojai net ir sportininkų tarpe nėra populiariausi.

Naujosios valdybos pristatymas įvyko suvažiavime sausio 27-28 dienomis Toronte, kuriame rezidavo dabartinė sąjungos centro valdyba. Šio suvažiavimo metu išrinktas sąjungos garbės teismas į kurį pateko torontiečiai: kun. P. Baltakis, O. F. M., J. Gustainis ir H. Stepaitis. Ir čia kai kurie stengėsi priimti pasmerkimo rezoliuciją į Lietuvą važiuojantiems krepšininčiams. Tačiau K. Barono ir P.

BŪSIMOSIOS LIETUVOS BALERINOS PRAKTIKOS METU.

Zumbakio kompanija pasirodė tokia nedidelė, jog jos pasiūlymai buvo atmesti. Iš Chicago atvykęs buvęs Lietuvos važiavusiųjų krepšininčių treneris R. Dirvonis vakare parodė išvykos filmą, kuriame dalyvavo beveik visi suvažiavimo dalyviai, nežiūrint aukščiau minėtųjų asmenų varytos priešiškos propagandos.

Prieš suvažiavimą pasirodė ir naujas sąjungos leidžiamas žurnalo Sporto numeris.

KAUNETIS ŽAIDĖ HAMBURGE

Kauno Žalgirio rankinio komanda -- Sov. Sąjungos čempionės ir Europos taurės laimėtojos, nugalėjusios pas save Hamburgo ETV rankininkes 11 įvarčių skirtumu, sausio 21 d. žaidė revanšines rungtynes Hamburge. Šį kartą V. Vokietijos čempionės žaidė žymiai geriau ir rungtynes laimėjo 14:10. Tas, žinoma, joms padėties nepataldė, nes Europos taurės pusfinalį pateko lietuvaitės, iš dviejų rungtynių turinčios geresnį įvarčių santykį. Po rungtynių įvykusiame pobūvyje dalyvavo ir būrys Hamburge gyvenančių lietuvių, kurie palinkėjo savo tautietėms geros kloties ateinančiuose susitikimuose. Pusfinalyje kaunietės burtai suvedė su Krokuvos (Lenkija) sportininkėmis, kurios nėra labai kietas riešutas ir Žalgirietės tiksliai nesunkiai prasi-mušti į finalą.

* Nemuno Kraštas, V. Vokietijoje leidžiamas dvimėnesinis žurnalas, 1967 m. Nr. 6 patalpino rašinį, diskutuojanti JAV krepšininčių išvyką į Lietuvą ir du puslapius nuotraukų iš krepši-

ninkų viešėjimo tėvynėje. Rašinyje, pavadintame "Kas laimėjo? Kas pralaimėjo?" tarp kitko sakoma: "Kas laimėjo? Visi, kuriems rūpi emigracijos vadovybė, lietuvių, jaunimo ateitis. Kas pralaimėjo? Visi, kuriems rūpi egzistenciali politikieriški reikalai, tegul ir dangstomi patriotine frazeologija, kurie yra užkietėję konservatoriai. Už tai dėkui draugams vyrams, nepabūgusiems savosios aplinkos grąsinimo šiuolaikiniais infvizicijos laužais ir pasi-

ryžimais ieškoti naujų kelių".

* Violeta Nešukaitytė, Toronto lietuvaitė, žaidė Philadelphiaje, kur gynė jos turėtą R. Amerikos meistrystę stalo tenise. Ji čia netik kad laimėjo pirmą vietą moterų klasėje, bet taip pat ir mergaičių klasėje bei moterų dvejete. Pirmenybėse pasirodė ir Violetos jaunesnioji sesutė, o taip pat ir tėvas -- J. Nešukaitis, kuris pas vyrus senjorus dvejeto buvo pastėkęs baigmę.

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

Funeral Directors

JUOZAS KAVALIAUSKAS

LICENSED PENNA AND NEW JERSEY
1601 S. Second Street, Philadelphia, Pa.

Telefonas: DEwey 4-5136

CHARLES J. ROMAN

(RAMANAUSKAS)

1113 Mt. Vernon Street, Philadelphia, Pa.

Telefonas: POplar 5-4110

STEPHEN AROMISKIS

(ARMAKAUSKAS)

423 Metropolitan Ave., Brooklyn 11, N. Y.

Koplyčia laidotuvėms Tel. EVergreen 7-4335

M. P. BALLAS FUNERAL HOME

ALB. BALTRUNAS-BALTON

660 Grand Street Brooklyn, N. Y.

NOTARY PUBLIC

Tel. STagg 2-5043

JOSEPH GARSZVA

UNDERTAKER AND EMBALMER
JOSEPH J. GARSZVA, Jr.

231 Bedford Avenue, Brooklyn 11, N. Y.

Telefonas: EVergreen 8-9770

ŠIE LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI IŠNUOMOJA
AUTOMOBILIUS ĮVAIRIEMS REIKALAMS

DIDŽIAUSIA LAIDOJIMO ĮSTAIGA

Aptarnauja visų tikybų išpažintojus nuo 1941 m.

MODERNIŠKOS KOPLYČIOS

Nuoširdžiam ir pilniausiam aptarnavimui
Šaukite bet kuriuo laiku

DAVENPORT 6-1658

Kodis Funeral Home

63-06 FLUSHING AVE.
MASPETH, NEW YORK

AUGUST W. KODIS

EDWARD A. KODIS

LICENSED FUNERAL DIRECTORS

Skaniausia lietuviška
duona gaunama

SILVER BELL
BAKING CO.

Sav.

A. RADZIŪNAS

PYRAGAI VEDYBINIAMS
IR KITOKIEMS POKYLIAMS

STagg 2-5038

80-40 Stagg Street,
Brooklyn, N. Y.

VIENYBĖ

* LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS minėjimas New Yorke įvyksta vasario 18 d. 10 val. r. šv. Patriko katedroje bus mišios, 4 val. p.p. įvyksta akademija Washington Irving High School salėje (16-toji g-vė, prie Irving Place, New Yorke). Kalbės VLIKo pirm. dr. J. K. Valiūnas, Kongresmonas John J. Rooney. Meninę programą atliks solistas Stasys Iaras, kuriam akompanuos A. Kepalaitė. Programoje tai, pat dalyvaus Vincė Jonuškaitė ir akt. Henrikas Kačinskas. Įėjimo auka \$5.00. Studentams - \$2.50.

* ANTANAS ANDRIUSKEVICIUS, laikrodininkas, mirė vasario 10 d. Palaidotas vasario 14 d. Cypress Hills kapinėse. Liko dukra Birutė, žentas Vytautas Kidolius, 4 anūkai ir kiti artimieji.

* DAIL. NATALIJOS JASIUKYNAITĖS paveikslas "Saulėlydis Lietuvoje" išstatytas The National Arts Club patalpose New Yorke.

* LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS šventę Great Neck, L. I., Lietuvių Bendruomenė rengia vasario 24 d. Veterans of Foreign Wars salėje, Great Neck Rd., arti geležinkelio stoties. Pradžią 7 val. vak. Meninę programą atliks Brooklyn Operetės choras, vadovaujamas M. Cibo. Programai vadovaus K. Miklas.

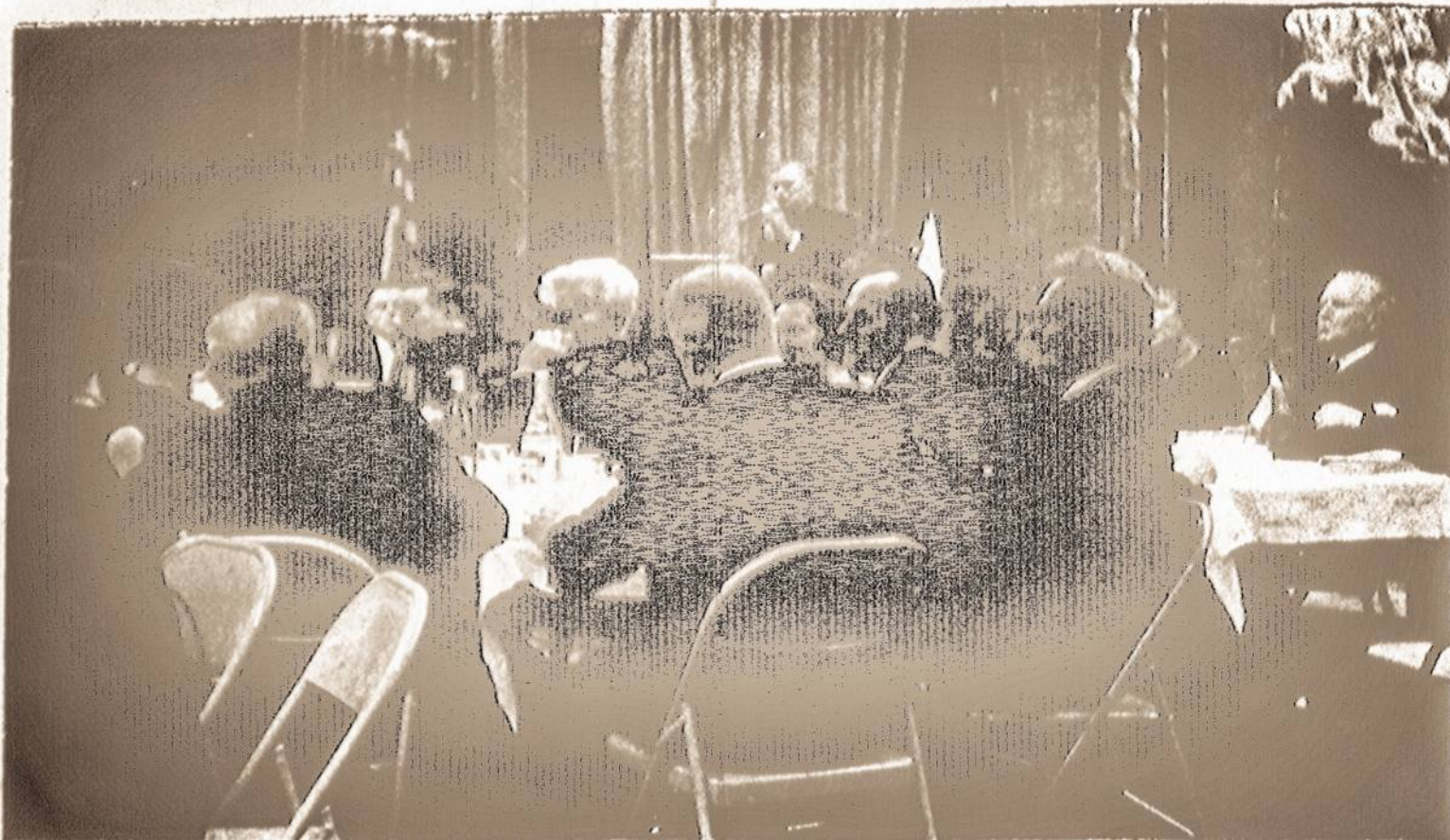
* LIETUVIŲ KATALIKŲ BENDRUOMENĖS salėje Kearny, N. J. (Duke ir Davis Ave.), vasario 25 d. rengiamas blynų ballus. Pradžią 7 val. vak. Bus ir šokiai.

* OPERETĖS CHORAS savo metinį koncertą rengia bal. 27 d. Knights of Columbus salėje.

* AMERIKOS LIETUVIŲ INŽINIERIŲ IR ARCHITEKTŲ S-gos tradicinis ballus įvyks vasario 24 d. The Summit of New York Embassy salėje A. E. 51 gatvė ir Lexington Ave., New Yorke. Pradžią 9 val. vak.

* PROF. JOKŪBAS STUKAS, per Seton Hall Universiteto radijo programą (WSOU-FM stoties), visą valandą paskyrė Lietuvos Nepriklausomybės 50 m. minėjimui Vasario 16 d.

* VERA YOMANTIENĖ iš St. Petersburg, Floridos, dėkoja Vienybė už patalpinių nuotraukos namų, kuriuose ji dabar gyvena, bet tuo pačiu kartu pastebi, kad tuose namuose ji įsigijo tik vieną butą, o ne visą rajoną, kaip Vienybėje buvo parašyta.

Kun. Liongino Jankaus pagerbtuvėse. Prie mikrofono (viduryje) - kun. Jankus dėkoja svečiams už atsilankymą.

Kunigo Jankaus pagerbimas ir jo staigi mirtis

BALFo 100-sis skyrius vasario 3 d. Lietuvių parapijos salėje Maspeth, N. Y. surengė vakarienę kun. Lionginui Jankui pagerbti. Programai vadovavo Balfo direktorė B. Spūdienė, o pagrindiniu kalbėtoju buvo Lietuvos gen. konsulas New Yorke Anicetas Simutis.

Savo kalboje jis priminė, kad BALFas buvo įsteigtas 1943 m. amerikiečių lietuvių pastangomis, ir tik vėliau slais metais šiai organizacijai pradėjo vadovauti naujieji ateiviai.

Anot Simučio, kun. L. Jankaus pagerbimas turėjęs įvykti anksčiau. Bet datą reikėjo pakeisti, kadangi jam reikėjo vykti į Floridą, ryšyje su viena palikimo byla.

Savo kalboje Simutis pasabrėžė, kad BALfas 24 metų laikotarpyje, yra pasiuntęs per 3 milijonus dol. šalpos pinigais ir per 6 milijonus dol. maisto ir rūbų, nukentėjusiems nuo karo lietuviams.

Be Simučio, dar kalbėjo P. Jankus ir A. Vakselis.

Muzikinę programą atliko Maspetho par. vargonininkas Kerbelis ir smuikininkas H. Strolia.

Pabaigoje, kun. Lionginas Jankus, BALFo reikalų vedėjas, pasakė gražią kalbą.

STAIGI MIRTIS

Vasario 4 d. Vienybė pasiekė žinią, kad kun. Lionginas Jankus mirė.

Tuo metu, kai vyko pagerbimas Apreiškimo par. buv. klebonui N. Pakalniui ir naujajam klebonui J. Aleksūnui, buvo pranešta, kad Balfo patalpose, 105 Grand Street, Brooklyne, staiga mirė kun. L. Jankus, Balfo reikalų vedėjas. Spėjama, kad mirė nuo širdies priepuolio.

Vėlonis buvo pašarvotas Salinskienės koplyčioje, kur įvyko šviesiškų atsisveikinimas. Sekančią dieną buvo

Kunigas L. Jankus savo raštinėje Balfe.

pašarvotas Angelų Karalienės bažnyčioje. Laidotuviuose dalyvavo 46 kunigai ir du vyskupai - J. Denning ir V. Brizgys.

Buvo palaidotas vasario 8 dieną šv. Kryžiaus kapinėse Brooklyne.

Apie kunigo Liongino Jankaus mirtį rašė Daily News, Long Island Press ir Tablet.

Lietuviams dabar labiausiai rūpi kas užims Balfo reikalų vedėjo pareigas.

Bendras vaizdas iš kun. Liongino Jankaus pagerbtuvių.

J. Valaičio nuotraukos

Antanas Kaunas (dešinėje), kuris aprūpino BALFo 100-jo skyriaus banketą maistu. Iš dešinės - lietuvaitės iš Brazilijos - dalyvavusios vakarieneje. Jų tarpe - Aldona Miliauskas, Suzana Miliauskas, Regina Bobelis, Ona Jančaitis, Ivona Bat.

Mirė Domas Žvirblis

Sausio 14 d. Domas Žvirblis, gyv. 846 President St., Brooklyne, amžinai atsisakė su gyvybę pasauliu.

Giliame skausme ir nuilūdimė paliko žmoną Mariją Jasiukynaitę-Žvirblienę, seserį Kanadoje ir du brolius Vokietijoje.

Vėlonis gimė Lietuvoje, Pajavonio valsč., Vilkaviškio apskr. 1906 m. bal. 22 d. Mokslius pradėjo Naumiestyje. Gimnaziją baigė Marijampolėje ir Politechnikos mokyklą Kaune. Vėliau įsigijo laivų kapitono laipsnį. Buvo Lietuvos žinių korespondentu ir visuomet buvo pasiryžęs dirbti Lietuvos gerovei.

1939 m. atvyko į JAV. Čia antrojo Pas. karo metu plaukiojo prekybiniais laivais. Prezidento Trumano buvo apdovanotas medaliu už išgelbėjimą JAV konvojaus nuo vokiečių povandeninių laivų

užpuolimo. D. Žvirblis, kaip radiistas, pirmasai pastebėjo, kad prie JAV konvojaus artinasi vokiečių submarinai. Jo vadovybėje JAV konvojus išplaukė į saugesnius vandenius. Už tai jis ir buvo pagerbtas.

Ei jam bus lengva ilsėtis Amerikos žemėje.

DAIL. N. JASIUKYNAITĖ

Sis 16 psl. Vienybės numeris apjungia dvi laidas: vasario 2 d. ir Vasario 16. Skaitytojus atsiprašome, kad išleidiama pavėluotai.

Šia proga primename, kad skaitytojai, kurie laiku neatsilygina už prenumeratą, labai apsunkina laikraščio leidimą, ir tai viena pagrindinių priežasčių kodėl Vienybė laiku neišleidžiama.